

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place: Fortællinger af 19. Bataillons Historie.
Kjøbenhavn : paa Krigsministeriets
Foranstaltning, 1894

Fysiske størrelse | Physical extent:

72 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

Fortællinger

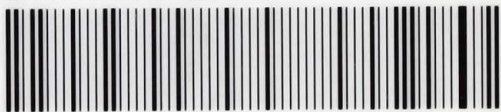
af

19. Bataillons Historie,

1894.

34² - 102. - 8

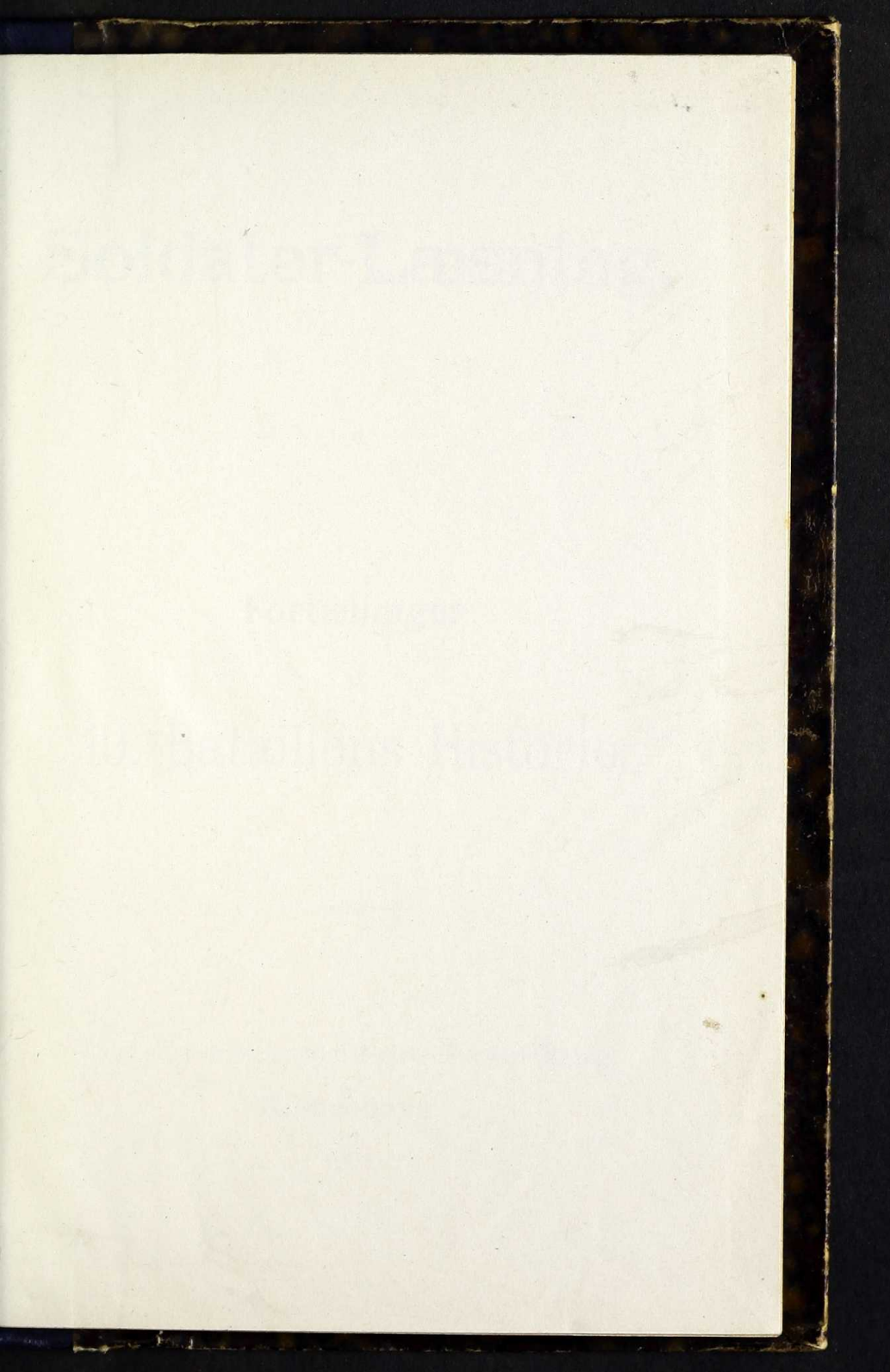
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 34 II 8°

1 1 34 2 8 01022 8

+Rex

Soldater-Læsning.

Fortællinger

af

19. Bataillons Historie.

1883

Udgivet paa Krigsministeriets Foranstaltning.

Kjøbenhavn.

1894.

I. Cohens Bogtrykkeri. Kjøbenhavn.

Fortællinger
af
19de Bataillons Historie.

Alle, der ere eller have været Soldater vide, hvilken Betydning Ordet Kammeratskab har.

Det er Kammeratskabet, som giver en Afdeling det rette Sammenhold, det er den kærlige og broderlige Aand, der faar Soldaten til at holde af sine Ligemænd og Foresatte, saa at han i Forening med dem taalmodig underkaster sig Savn og Anstrengelser, — i Fredens Dage for at blive dygtig til sin militære Gerning og i Krigens Tid for at bidrage til sin Afdelings Hæder og derved tjene sin Konge og sit Fædreland. — Held den Afdeling, hvori der findes et godt Kammeratskab, dér gaar Tjenesten med Liv og Lyst, og enhver, der har tjent i en saadan Afdeling, vil ved Hjemsendelsen og i det borgerlige Livs Sysler bevare sin Kærlighed til sin Afdeling og dens Fane.

Alle, der tjene eller have tjent i 19de Bataillon, vide, at det rette Kammeratskab virkelig findes i denne Afdeling. Det har derfor sin store Interesse for alle, der ere knyttede til den Nittende, at lære Bataillonens Fortid at kende og i korte Træk at følge den fra dens Oprettelse, gennem skiftende Tider og Forhold lige ned til vore Dage.

Vor Afdeling hører ikke til de ældste Afdelinger i Hæren; men den er dog nu over 100 Aar gammel. Den blev nemlig oprettet den 1. Januar 1790 og hed den Gang 1ste sjællandske Bataillon let Infanteri. Som Chef for Bataillonens udnævntes Major ved Kongens Regiment Jakob Friederich Lund. Den fik følgende Antal Officerer: 4 Kompagnichefer, 3 Premierløjtnanter, 4 Sekondløjtnanter og 4 Fændriker*). Ved hvert Kompagni, der bestod af 75 Menige, var der ansat 1 Sergent, 1 Fourer, 1 Frikorporal (Officersaspirant), 5 Korporaler, 4 Vicekorporaler og 2 Valdhornister eller Halvmaaneblæsere (Spillemand). Den meniges Lønning var 6½ Sk. (13 Øre) daglig.

Uniformen var den samme som ved det nogle Aar forinden oprettede sjællandske Jægerkorps (nu 18. Batl.), nemlig: Grøn Kjole med sort Krave og Opslag med hvid Kant, hvide Knapper og sorte Skulderklapper med smalle

---

*) Fændrikken bar Fanen og kaldtes derfor ofte Fanejunker.

Sølvtræsser; graa Benklæder, de saakaldte Trausser, og rund Filthat. Lædertøjet bestod af en Patrontaske med sort Rem, et sort Gehæng og et Kalveskindstornyster med brun Rem. Hver Mand havde sit lange Haar bundet sammen bagtil i en kort Pisk, der hang ned ad Nakken og var forsynet med et Baand. Geværerne vare de i den Tid brugelige Flinter, der vare ret tunge, idet de med Bajonet vejede $12\frac{3}{4}$ Pund. Det var Forladegeværer, der ladedes med Krudt og Kugle. Antændelsen skete ved, at den i Hanen indsatte Flintesten ved Nedslaget fremkaldte en Gnist, der saa antændte det paa Panden liggende Fængkrudt, naar dette da ikke var vaadt, hvilket ikke saa sjældent hændte.

Bataillonnen fik Garnison i Kastelet i Kjøbenhavn. Mandskabet bestod dels af Folk fra nogle nedlagte Afdelinger og dels af 10 Overjægere og 30 Jægere, der vare overtallige ved sjællandske Jægerkorps*).

Før Kronprins Frederik, den senere Konge Frederik den 6te, den 20. Juni 1788 ophævede Stavnbaandet, der forbød Bønderne at forlade deres Hjemstavn, bestod Hæren mest af hvervede Soldater, især Tyskere. En mindre Del var Landets egne Børn, de saakaldte Nationale,

---

*) Ved Jægerkorpserne kaldtes Korporalerne Overjægere, Underkorporalerne Jægere og de menige Underjægere.

der hvert Aar indkaldtes til Øvelse i 21 Dage. Disse Nationale vare efter Datidens Opfattelse daarligt skikkede til at være Soldater, og de kunde paa Grund af deres korte Uddannelse langt fra maale sig med de hvervede Udlændinge, der ofte vare til Tjeneste i 20—30 Aar og dreve Tjenesten som et Haandværk. Da Stavnsbaandet løstes, deltes Landet i 7 Udskrivningskredse, og de værnepligtige deltes i 2 Grupper, nemlig Landsoldater og Landrekruitter.

Landsoldaterne udgjorde Hovedmassen og bestod navnlig af de tidligere Nationale. Landrekruitterne vare derimod bestemte til at indtræde i Afdelingens faste Mandskab og skulde deltage i Garnisonstjenesten som Hvervede. Baade Landsoldater og Landrekruitterne vare værnepligtige i 8 Aar, og Landsoldaterne gennemgik en Rekrutskole paa 7 Uger og indkaldtes derefter aarlig i 21 Dage. Af Bataillonens Mandskab var omtrent Halvdelen Udskrevne (Landsoldater og Landrekruitter) og Halvdelen Hvervede.

Den udskrevne Halvdel var i Reglen hjemsendt, og af de hvervede var atter en Del permitteret som »Frifolk«, men uagtet disse vare hvervede til stadig Tjeneste, fik de dog jævnlig Tilladelse til at ernære sig ved deres Profession eller andet forefaldende Arbejde, men vare forpligtede til at give øjeblikkeligt Møde i paa-kommende Tilfælde. Jo flinkere den hvervede

Soldat var, desto vanskeligere var det for ham at blive hjemsendt, inden den paatagne Tjenestetid (Kapitulation) var udløben. Kunde han ikke stille en dygtig Rekrut for sig for at opnaa sin »Beafskedigelse«, som det den Gang hed, slap han undertiden bort ved at betale 100 Rdlr. til Afdelingens Kasse, hvis han havde Udsigt til at opnaa en eller anden god Livstilling eller paa anden Maade »kunde gøre sin Lykke.«

I Modsætning til de bestaaende Infanteriregimenter, der hovedsagelig vare indøvede i at optræde i sluttet Orden, bleve Jægerkorpserne uddannede i den lette Tjeneste, det vil sige: spredt Orden, Skydning og Forposttjeneste. Det var den bekendte Generalmajor Ewald, der især gav Stødet til, at den spredte Orden blev indført i den danske Hær. Hidtil havde man herhjemme kun brugt den sluttede Orden i Linier og Kolonner, saaledes som den var anvendt i Syvaarskrigen (1756—63) af den preussiske Konge, Frederik den Store.

Om de første Aar af vor Bataillons Liv er der ikke meget at sige. Den deltog sammen med Kjøbenhavns Garnison i den strenge Vagt-tjeneste og rykkede efter Eksercertiden ud til de sædvanlige i Kjøbenhavns Omegn afholdte Efteraarsmanøvrer, der lededes af Kronprins Frederik selv.

I Aaret 1801 kom Danmark i Krig med England, der vilde tvinge os til at kæmpe mod

Frankrig. Da en stærk engelsk Flaade sendtes til Østersøen, blev den danske Hær sat paa Krigsfod. 1ste sjællandske Bataillon rykkede derfor i Slutningen af Marts Maaned ud af Kastellet og besatte Amager. Bataillonen havde »Udposter« rundt paa hele Øen for at observere, naar Fjenden gik i Land. Bataillonen kom dog ikke denne Gang i Kamp, thi den engelske Flaade angreb, som bekendt, straks efter sin Ankomst Kjøbenhavns Søbefæstning. I det mindeværdige Slag paa Rheden, Skærtorsdag den 2. April 1801, kom den engelske Flaade i en saa uheldig Stilling, at Lord Nelson maatte afbryde Kampen, og dermed endte Krigen.

Da Bataillonen blev sat paa Krigsfod, havde Mandskabet faaet et Felttillæg, der daglig skulde bestaa af $\frac{1}{2}$ Pd. Brød og $\frac{1}{3}$ Pd. Kød, men Folkene fik udbetalt den tilsvarende Godtgørelse i Penge, og 1 Pd. Brød kostede den Gang kun 1 Sk. (2 Øre) og 1 Pd. Kød 8 Sk. (16 Øre). Bataillonen rykkede den 8. August atter ind i sit sædvanlige Standkvarter i Kastellet.

Det var i Anledning af Krigen, at der blev indrettet en optisk Telegraf for at sætte Kjøbenhavn i Forbindelse med Slesvig, og der blev paa forskellige Steder oprettet faste Stationer f. Eks. ved Nyborg, hvor »Telegraftaarnet« ude ved Ladegaardsaaen endnu staar. Man signaliserede med Tegn fra Station til Station, og naar Vejret var klart, gik Telegraferingen ret godt.

Ved Hærordningen af 8. Juni 1803 for-
mindskedes Værnepligten i den staaende Hær
til 6 Aar, hvoraf de to første Aar til fast Tje-
neste i Garnison. Den udenlandske Hvervning
var bleven afskaffet, og Rekrutteringen skulde
fremtidig altid ske ved Udskrivning af Landets
eget Mandskab. Rekrutskolen varede 10 Uger.
Den indenlandske, saakaldte Pluk-Hvervning
vedblev dog for at vedligeholde Tilgangen af
Underofficerer og Spillemænd; thi der var kun
ringe Lyst i Befolkningen til at indtræde i
Underofficersstanden, skønt Kronprinsen jævnlig
opfordrede Afdelingerne til at paavirke Rekrut-
terne i den Hensigt. Mange mente, at Under-
officererne maatte hentes fra Tyskland, men
Kronprinsen var ikke af den Mening. Han
skriver f. Eks. 1806 i et Brev: »De Danskes
Uduelighed til at være Underofficerer kan jeg
ikke taale at høre, og det vil være en ned-
værdigende Tanke for det danske Folk; det
urigtige heri ses ogsaa deraf, at dette Folk
findes til intet udueligt, hvorfor da alene til
Underofficerstjeneste?«

I Sommeren 1803 blev der af politiske
Grunde samlet en Troppestykke i Holsten.
1ste sjællandske Bataillon afmarcherede i
den Anledning fra Kjøbenhavn den 24. Juni
og kom endelig i Kantonement i Holsten den
14. Juli Syd for Rendsborg og senere i Dit-
marsken. Denne Troppesamling blev hævet i

September, men Bataillonens forblev nu i Holsten.

Bataillonens første Chef, Oberst Lund, var død 1799 og var bleven efterfulgt af Major P. M. Baron Haxthausen. Denne førte Kommandoen, til han den 14. November 1804 døde i Meldorf i Ditmarsken. Til hans Eftermand udnævntes Major T. J. Wegener.

I Aarene 1803—1804 førte Bataillonens en rolig Tilværelse i Holsten, men i Efteraaret 1805 samledes atter den øvrige Hær i Holsten som Følge af Urolighederne i Europa. Bataillonens blev nu indlemmet i Avantgarden, der under Befaling af Generalmajor Ewald skulde bevogte Sydgrænsen, som vi ikke vilde taale blev overskreden af de mange fremmede Tropper, der stod Syd for Holsten. Bataillonens stod overfor det lauenborgske Omraade, der var besat af et svensk Korps. De svenske, hvervede Soldater deserterede i Massevis over til os, og Desertørerne bleve afvæbnede af vore Felvagter og førte over den hamburgske Grænse. Forøvrigt deserteredes der ogsaa hyppigt fra de danske Afdelinger. 1ste sjællandske Bataillon mistede paa denne Maade 18 Mand, hvoraf 15 vare af den gamle hvervede Stamme. Desertionerne skete i Reglen af Vindesyge, da Desertørerne modtog Penge, naar de paa ny lode sig hverve i den fremmede Hær.

I Oktober 1806 udbrød der Krig mellem England og Frankrig, og Kampen nærmede

sig den danske Grænse, der blev overskreden af Preusserne, som forfulgtes af Franskmændene, men i den Fægtning, der nu opstod, kom Bataillonen ikke til at deltage.

Da Englænderne imidlertid frygtede for vor stærke Flaade, vilde de tvinge os til enten at slutte Forbund med dem eller at udlevere Flaaden, til Krigen var endt. Den 3. August 1807 var Sjælland omringet af en stor engelsk Flaade med 33000 Landgangstroppe om Bord. Uagtet Hæren var i Holsten, Flaaden ikke var tiltaklet, og Hovedstaden kun daarligt befæstet, optog Danmark dog Krigen med Englænderne, der gik i Land ved Vedbæk den 16. August og omringede Kjøbenhavn. Kronprins Frederik traf nu Foranstaltninger til at føre Tropperne fra Holsten over til Sjælland. De første Tropper, der fik Marcheorden, hørte til Avantgarden; 1ste sjællandske Bataillon fik Befalingen saa pludseligt, at den maatte afmarchere uden at medtage Depotet, Arkivet og Mandskabets daglige Klæder. Den ankom efter nogle Dages Marche til Øen Femern, hvor den afventede en gunstig Lejlighed til i Baade at slippe forbi de engelske Krydsere over til Laaland.

Medens Bataillonen opholdt sig paa denne Ø, ankrede den 2. September om Eftermiddagen en stor engelsk Fregat paa den østlige Side af Femern Sund og udsatte 4 Barkasser. En af Barkasserne, der var bemanded med 60—80 Mand, tog Retning mod en ved Kysten

liggende Jagt. Bataillonschefen, Oberstløjtnant Wegener, ilede til med Bataillonens 1ste Kompagni og bemandede 5—6 Baade for at afskære Barkassen Tilbagetoget. Englænderne havde imidlertid taget Jagten og styrede med gunstig Vind ud af Havnen. Infanteristerne bleve nu satte i Land ved en Landtange, og da Jagten nærmede sig, blev den stærkt beskudt, kom paa Grund og blev forladt af Englænderne, der ikke fik Tid til at stikke Ild paa den, men sejlede bort i Barkassen, idet de affyrede 12—16 Kardæsskud og vedligeholdte en stærk Geværild. Kun to Infanterister bleve truffet, den ene fik en Kugle gennem Patrontasken, og den anden fik Geværskæftet ramt. Af Fjenden saa man 5—6 Mand falde. To af vore Kanoner kom først til Stede, da Barkassen var udenfor Skudvidde. De tre andre fjendtlige Barkasser havde ligeledes forgæves søgt at tage et tysk Skib, der laa ved Sundet.

Den 4. September 1807 Kl. 10 Aften gik Oberstløjtnant Wegener over til Laalands nærmeste Kyst, hvortil Afstanden er c. $2\frac{1}{4}$ Mil, med den første Transport, der bestod af c. 350 Mand. Overfarten skete i god Orden og Stilhed. Natten var mørk, Vinden var god, og man saa ikke noget til de engelske Krydsere. Den næste Nat fulgte Resten af Bataillon, og den stod nu samlet paa Laaland, hvor efterhaanden den største Del af Avant-

garden samledes under General Ewalds Kommando.

Kjøbenhavn var imidlertid bleven bombarderet og havde overgivet sig den 7. September mod at udlevere Fæstningen og Flaaden. Troppebevægelserne fra Holsten fik derfor ingen Indflydelse paa Begivenhederne paa Sjælland.

Bataillonen marcherede straks efter Landsætningen til Møen, hvor den stod paa Strandvagt til Englænderne rømmede Sjælland den 20. Oktober og sejlede bort med deres Rov, den danske Flaade. General Ewald førte nu sine Tropper over til Kallehave, hvorfra Bataillonen afmarcherede til Roskilde.

De engelske Flaader beherskede derefter de danske Farvande i mange Aar og holdt Kjøbenhavn afspærret fra Søside. I Begyndelsen af November Maaned afmarcherede Bataillonen til et Kantonnement langs Øresundets Kyst og udstillede Strandvagter, men Fjenden foretog intet Angreb, og Krigen førtes fra vor Side hovedsagelig kun ved Hjælp af frivillig udrustede Fartøjer: Kapere og Kanonbaade.

I Begyndelsen af Aaret 1808 blev Landeværns- eller Forstærkningsbataillonerne fordelt til Linieafdelingerne og kaldtes derfor »annekterede« Batailloner.

Vor Bataillon fik ogsaa en saadan annekteret Bataillon, og begge Batailloner fik samtidigt Navnet: **Sjællandske Skarpskytter-**

korps, og de lette Infanterister bleve derfor kaldte Skarpskytter.

Danmark ventede i Foraaret 1808, at Englænderne igen skulde angribe Sjælland, som imidlertid var bleven sat i stærk Forsvarsstand. Vi erklærede paa Ruslands Opfordring Sverrig Krig og fik til Gengæld Hjælp af et fransk-spansk Hjælpekorps under Bernadotte, den senere Konge af Sverrig.

Det var paatænkt at gøre Landgang i Skaane i Forbindelse med dette Hjælpekorps, men Spanierne gjorde Mytteri og førtes bort paa engelske Skibe, og Franskmændene forlode Danmark i Slutningen af Aaret.

Korpsets Kommandør, Oberstløjtnant Wegener, var i Maj 1808 bleven afløst af Major J. H. Hegermann-Lindencrone.

Af Krigsbegivenheder hændte der kun faa. En Dag i Maj Maaned sejlede saaledes en svensk Kanonbaad og et andet Krigsfartøj ind til Kysten i Nærheden af Vedbæk og sendte nogle Kugler ind i Konferensraad Colbjørnsens Have. Et Batteri og en Del Skarpskytter kom hurtigt til Stedet. Batteriet protsede af og aabnede tilligemed Skarpskytterne Ilden mod Skibene, der hurtigt maatte fjerne sig, uden at det kom til Blodsudgydelse paa nogen af Siderne.

I Løbet af Sommeren afløstes Korpset ved Stranden og indkvarteredes sammen med sjællandske Jægerkorps i Hørsholm, men om Efter-

aaret kom det igen paa Strandvagt ved Øresund.

Der blev i den strænge Vinter (1808-1809) truffet vidtløftige Forberedelser til en Landgang i Skaane over Isen, men uagtet denne i Midten af Januar var stærk nok, blev det dog ikke til noget med Overgangen.

Korpsets Forstærkningsbataillon rykkede i Slutningen af Marts 1809 ind i Nyborg Fæstning, hvor den skulde forrette Garnisonstjenesten, men en Del af Mandskabet var trods den givne Ordre ikke mødt. Ifølge Bataillonens Meddelelse var »Lejligheden i Nyborg slet, og Levemaaden særdeles kostbar«.

Den 12. Marts 1809 fandt der en lille Af-fære Sted ved Rungsted, hvor Premierløjtnant Beichmann og 36 Skarpskytter i Forbindelse med Sekondløjtnant Schultz af Søetaten erobrede et engelsk Krigsfartøj. De saakaldte Prisen-penge for Fartøjet bleve fordelte mellem de Skarpskytter og Fiskere, som havde deltaget i Kampen.

Da Planen angaaende Landgangen i Skaane blev opgivet i Foraaret 1809, blev Skarpskytterkorpset indkvarteret i Kjøbenhavn.

Krigen med Sverrig ophørte i December 1809; men den forsattes med England paa samme lunkne Maade som hidtil.

I Begyndelsen af Aaret 1810 blev det bestemt, at de to Jægerkorps og de tre Skarpskytterkorps fremtidig skulde bære mørkegraa

Trøjer i Stedet for de grønne. Trøjen fik nu lysegrøn Krave og 3 Rækker hvide, toppede Knapper. Om Vinteren bare de en graa Pelstrøje med Skind. Den øvrige Mundering bestod af mørkegraa Benklæder, Patrontaske i sort Læderrem og graa Kappe med Slag. I Sjakoen sad en grøn Fjer. Korpset blev i Begyndelsen af 1810 lagt i Kantonnement paa Amager. Mandskabet kom efterhaanden til at bestaa udelukkende af Jyder.

I Slutningen af Aaret hjemsendtes 100 Mand, og den tilbageværende Tjenestestyrke, c. 75 Md. pr. Kompagni, blev indkvarteret paa Christianshavn. Vinterøvelserne toge nu deres Begyndelse, men Vagttjenesten lagde mange Hindringer i Vejen for selve Øvelserne. Den praktiske Felttjeneste øvedes saaledes kun et Par Gange om Maaneden. Underofficererne mødte derimod hver Søndag, Vagtdagen undtagen, Klokken 9 Formiddag i Kronprinsessegadens Kaserne, hvor de fik en Times Undervisning paa Korpsets Undervisningsanstalt, men med Mandskabet blev der kun læst een Gang ugentlig teoretisk Felttjeneste. I Borgernes Eksercerhus paa Christianshavn mødte Vagtmandskabet daglig Kl. 8 Fmd. og øvedes tilligemed Underofficererne i Evolering, før det trak paa Vagt.

I Begyndelsen af Maj 1811 afmarcherede Korpset til et Kantonnement i og omkring

Kjøge for at bevogte Kysten ved denne By. Hver Mand bar foruden oprullet Kappe, Tornysteren pakket med 2 Skjorter, 1 Par Sko, 1 Par Strømper, 1 Kam og 4 gode Flintesten. I Patrontasken fandtes der 60 skarpe Patroner.

Mellem de danske Kanonbaade og de engelske Krigsskibe forefaldt der af og til Sammenstød og Kampe, hvori det sjællandske Skarpskytterkorps jævnlig tog Del ved fra Kysten at beskyde Englænderne, naar de kom indenfor Skudvidde.

Medens Krigen mellem Danmark og England saaledes førtes i vore Farvande uden andet Udfald, end at den ødelagde vor Handel og Skibsfart, saa at Landets Pengevæsen kom i en ynkelig Tilstand, havde Danmarks Forbunds-fælle, den franske Kejser Napoleon, efterhaanden faaet næsten alle Europas Magter mod sig. De franske Armeer bleve slagne i Tyskland og maatte trække sig tilbage. Danmark, som havde et Korps nede i Holsten ved vor Sydgrænse, var udsat for, at Fjenden vilde gaa over denne og rykke ind i Landet, og da vore Tropper virkelig maatte trække sig tilbage til Fæstningen Rendsborg, sammendrog Kong Frederik den Sjette et Armékorps paa Fyn i Slutningen af Aaret 1813.

Det sjællandske Skarpskytterkorps brød derfor op fra Kjøge og marcherede til Svendborg paa Fyn. Korpsets Forstærknings-

bataillon var i Forvejen ankommen til denne By, og begge Batailloner bleve nu indlemmede i 2den Brigade, der kommanderedes af Oberst Holstein. Korpset blev kort efter forlagt til et Kantonnement ved Assens for at gøre Strandvagt.

Alt syntes nu at tyde paa, at Krigen for Alvor skulde begynde; men Danmark saa sig tvunget til at slutte Freden i Kiel d. 14. Januar 1814, hvorved det maatte afstaa Norge.

Den danske Hær blev straks efter Fredslutningen sat paa Fredsfod, og sjællandske Skarpskytterbataillon fik, efterat dens Forstærkningsbataillon var bleven opløst, Ordre til at afmarchere til sit Garnisonssted.

Den 24. Juni 1814 rykkede Korpset efter en 11aarig Fraværelse atter ind i sit gamle Standkvarter i Citadellet Frederikshavn eller Kastellet, som det i daglig Tale kaldes i Kjøbenhavn. Foruden Rekrutterne beholdt Korpset 120 Mand til Tjeneste under Gevær og deltog sammen med Søsterbataillonen, jyske Skarpskytterkorps, i Vagttjenesten i Kastellet. Til denne Vagttjeneste afgav Korpset hver Vagtdag ikke mindre end c. 75 Mand.

Der fandtes paa denne Tid endnu enkelte af den gamle hvervede Stamme mellem Mandskabet. En Skarpskytte ved Navn Jakob Vormundt, født i Brabandt i Holland, af 2det Kompagni havde tjent i 14 Aar. Korpset an-

befalede ham for tro og retskaffen Tjeneste og indstillede ham til en Understøttelse til Hjemrejsen i Stedet for den Pension, som han kunde gøre sig Haab om at faa.

Efter Tabet af Norge indførtes en ny Hærordning, som traadte i Kraft d. 1. Februar 1816. Flere Korpser opløstes eller fik andre Navne: Sjællandske Skarpskytterkorps kom for Fremtiden til at hedde **Jyske Jægerkorps**, Mandskabet hørte jo ogsaa den Gang for største Delen hjemme i Jylland.

Det jyske Jægerkorps og det sjællandske Jægerkorps (nuværende 18. Bataillon) fik nu, lige til 1842, fælles Garnison i Kastellet, og Mandskabet af begge Korpser gik i daglig Tale under det fælles Navn: »Kastelsjægerne«. Der er god Klang i det Navn. Det blev populært baade i Hæren og i Folket i den første slesvigske Krig, 1848—50, hvor de ved deres Uforsagthed og Standhaftighed paa Valpladsen i høj Grad bidroge til det gode Udfald, som denne Krig fik.

Ved den nye Hærordning blev Korpsets Styrke i det væsentlige uforandret. Værnepligten hvilede som forhen endnu udelukkende paa Bondestanden. Tjenestetiden varede 24 Aar, hvoraf 8 Aar i Linien, 8 Aar i Forstærkningen og 8 Aar i Reserven. I Linien laa Soldaten i de 2 første Aar til stadig Tjeneste

og indkaldtes i de 2 næste Aar aarligt til 28 Dages Øvelse, hvorefter han var fritagen for Tjeneste i Fredstid. Underofficererne fik efter 6 Aars Tjeneste Tilladelse til at lade sig stille for en Værnepligtig, i Reglen for 90 Rdl. i Sølv (180 Kroner).

Med Hensyn til Bevæbningen var første Geled bevæbnet med Gevær med Bajonet, hvorimod andet Geled og Underofficererne havde Riffel og Hirschfænger (en Slags Jagt-kniv). De bedste Skytter stilledes i andet Geled. Skarpskydningen blev kun øvet paa 50, 100 og 200 Skridts Afstand baade ved Infanteriet og ved Jægerne.

Ved alle Regimenter og Korps var Haar-pisken bleven afskaffet i Aaret 1803, men af gammel Vane bare Folkene bestandig deres Haar langt i Nakken, saa det hang ned over Kraven, medens det fortil gik ned til Øjnene. Først i Aaret 1817 blev det befalet, at Haaret skulde bæres kortklippet.

Munderingen blev i dette Tidsrum atter af mørkegrøn Farve, og Trøjen fik lange Skøder.

Korpset fik 1823 en ny Kommandør i Obersløjtnant F. J. d'Origny, der 1828 efterfulgtes af Major B. P. Hagen. De følgende Kommandører i dette Tidsrum vare Major C. H. Thalbitzer fra 1838 og Major M. V. Baron Haxthausen fra 1841.

De to Jægerkorpser i Kastellet førte i disse Aar en meget fri og selvstændig Tilværelse,

idet de stode umiddelbart under Kongens Befaling men 1832 dannedes af begge Korpser »Jægerbrigaden« under Befaling af Hs. kgl. Højhed Generalmajor Prins Frederik Carl Christian til Danmark (senere Kong Frederik d. 7de)*), men den ophævedes atter 1834, da Jægerkorpserne atter kom under Kongens umiddelbare Befaling, indtil dennes Død 1839, da begge Jægerkorpser gik ind under den kommanderende General paa Sjælland, Prins Frederik Ferdinand.

Den 28. April 1841 vedtoges der atter en ny Hærordning. Det jyske Jægerkorps fik nu Navnet **3die Jægerkorps** og blev forlagt fra Kastellet til Nyborg, hvor Afdelingen den Dag i Dag har Garnison.

Det bestod af 4 Kompagnier, hvis Mandskab fra nu af blev udskrevet i Fyn og i Krigstid udgjorde 800 Mand. Korpsets Kommandør, Oberst M. V. Baron Haxthausen, blev 1845 afløst af Major C. V. Magius, der tidligere havde staaet ved sjællandske Jægerkorps.

Da Kong Christian den Ottende døde den 20. Januar 1848 begyndte den Misfornøjelse, som

---

*) Fra denne Tid stammer formentlig et lille Jægerhorn, som Prinsen skænkede Bataillonens, der endnu opbevarer det.

i mange Aar havde hersket i Hertugdømmerne Slesvig og Holsten, at give sig Luft, og den 23. Marts brød Oprøret aabenlyst ud. Der dannede sig en slesvigholstensk Hær af oprørske Afdelinger under Anførsel af Prinsen af Noer, der med Vaaben i Haand vilde sætte sine Fordringer igennem. I Slutningen af Marts stod denne Hær i en Stilling Nord for Flensborg ved Landsbyen Bov med en Styrke af c. 9000 Mand.

Den danske Hær blev sat paa Krigsfod. 3die Jægerkorps afmarcherede den 27. Marts fra Nyborg og ankom den 2. April til Aabenraa i Sønderjylland. De paafølgende Dage gjorde det Forposttjeneste, og den 8. April gav den danske Overgeneral Hedemann Befaling til næste Dag at angribe Fjenden.

Dagen efter Kl. 8 Morgen gik 3die Jægerkorps, der tilligemed 12. Bataillon, en Husar-eskadron og 4 Kanoner dannede Avantgarden under Befaling af Oberstløjtnant Magius, frem mod Bov.

Straks efter at Angrebet var begyndt, faldt Chefen for 3die Kompagni, Kaptajn Hegermann-Lindencrone. Kaptajnen var i sin iøjnefaldende Jægeruniform en sikker Skive for de fjendtlige Skytter, som laa bag det Hegn, vore Jægere angreb. Han var den første danske Officer, der faldt i den slesvigske Krig, og Korpset led et stort Tab ved at miste denne udmærkede Officer. »Jeg har faaet Forfald«

var hans Ord til det nærmest staaende Mand-
skab, da Kuglen ramte ham. Han udaandede
den næste Dag paa Lasarettet i Aabenraa.
Kongen hædrede ham i Døden ved selv at
lægge Dannebrogordenens Ridderkors paa
hans Kiste.

Jægerkorpset og 12. Bataillon jog Fjenden
ud af Bov og tog Stilling langs en Tvervej Syd
for denne By. En omgaaende Bevægelse mod
Fjendens venstre Fløj bragte ham snart til at
vige tilbage mod Flensborg. 3die Jæger-
korps fortsatte Fremrykningen og stødte ikke
paa Fjenden førend tæt ved Flensborg, hvor
en Mølle var besat af en Del fjendtligt Fod-
folk, der efter en kort Modstand overgav sig.
En Mængde Vaaben og militære Sager gjordes
her til Bytte, men vore Folk bleve stærkt be-
skudte af vore egne Krigsskibe, uden at der
dog skete nogen Skade, og henad Kl. 3 var
Fægtningen endt. Levningerne af den fjendt-
lige Oprørshær samlede sig Syd for Flensborg
ved Isted, men trak sig den næste Dag til-
bage over Ejderen, hvor de fik Understøttelse
af et preussisk Troppekorps paa 12000 Mand
under General Bonin. Fægtningen ved Bov
bibragte de slesvigholstenske Oprørere et al-
vorligt Tab og kurerede dem for det Overmod,
hvormed de havde begyndt Kampen. De saa
snart med andre Øjne paa de »dumme Dänen«,
og det danske Folk fik Tillid til sin tapre Hær

og dens tapre Førere, der havde vundet den første Sejr.

3die Jægerkorps indkvarteredes straks efter Kampen i Flensborg, hvis altid dansksindede Beboere gav det en mageløs hjertelig og gæstfri Modtagelse, men allerede den næste Dag stillede Korpset til Afmarche mod Syd til den stærkt tysksindede Slesvig By, hvor Jægerkorpset nu laa indkvarteret i nogen Tid.

Der havde rejst sig en stor og stolt Begejstring i det danske Folk for at værne om Danmarks Ret og Ære, en overvældende patriotisk Stemning betog alle Samfundsklasser; Frivillige strømmede til Hæren, store Ofre af Penge og Heste bleve fra alle Egne tilbudte Regeringen. Viser og Soldatersange forfattedes og komponeredes, og blandt dem kom hurtigt »den tapre Landsoldat« paa alles Læber.

Tæt Syd for Byen Slesvig laa den gamle milelange Vold, Dannevirke, som fra Arilds Tid var Grænsen mellem Dansk og Tysk. Volden var ikke bleven istandsat og egnede sig heller ikke til Besættelse, men den danske Overkommando, der kun raadede over c. 11000 Mand besluttede sig dog til her at standse den tyske Hær, der tilligemed Oprørstroppe, i Alt c. 31000 Mand, var i Færd med at rykke frem under General Wrangel.

Den 13. April besøgte Kong Frederik d.

7. Tropperne i Dannevirkestillingen, og han modtoges med stor Jubel. Stemningen var fortræffelig. Fra alle Læber lød det:

»For Kongen og vort Land
vi kæmpe alle Mand«,

og ingen frygtede for at binde an med den trefold stærkere Fjende.

Paaskemorgen, d. 23. April, begyndte de tyske og slesvigholstenske Tropper at rykke frem mod Dannevirke. Luften var kold og fugtig, og af og til faldt en fin Regn. Fremrykningen skete i 2 Kolonner, dels ad Chausseen, dels ad Vejen mod Vedelspang, en Fjerdingvej Syd for Bustrup. Det var den Dag kun Tyskernes Hensigt at foretage en stærk Rekognoscering for at besætte den gamle Vold Kurgraven, hvorimod et alvorligt Angreb først næste Dag skulde udføres over Lille Dannevirke mod den danske højre Fløj. Men Forholdene udviklede sig helt anderledes. Den tyske Fortrop, der gik over Vedelspang, traf kun paa en dansk Rytterfeltvagt, drev den tilbage og fortsatte Fremrykningen. Preusserne troede nu, at Slesvig var rømmet af de danske Tropper og gik derfor videre frem mod Bustrup. Den danske Overkommando kom nu paa det Rene med, at et alvorligt Angreb forestod og allarmede henad Kl. 10 den danske Hær.

Uagtet det var strengt forbudt at lade blæse Allarm, var 3 die Jægerkorps allerede bleven allarmeret af sin flinke Adjutant, Løjtnant Magius. Da hans Fader, Oberstløjtnant Magius kom til Stede, førte denne straks Korpset over Dæmningen til Bustrup, og gav 12. Bataillon, Ordre til at følge efter. 3 die Jægerkorps, hvis Styrke var 14 Officerer, 30 Underofficerer, 10 Hornblæsere, 69 Jægere og 583 Menige, udviklede sig paa følgende Maade. 1ste Kompagni (Kaptajn Lillienschiold) gik i sydlig Retning ad Rendsborg-Chauseen, 2. Kompagni (Kaptajn Krey) i østlig Retning mod Hadeby, medens 3. Kompagni (Løjtnant Bruns) og 4. Kompagni (Kaptajn Münnich) gik frem mellem de to andre Kompagnier. Jægerne gik rask paa og tvang den fjendtlige Fortrop tilbage, men da den fik Forstærkning, blev Kampen staaende. Det var de preussiske Gardetropper, som vore Jægere vare i Kast med. Da Klokken blev 11, stod Jægerkorpset, 12. Bataillon og to Forpostkompagnier bag Dannevirke Vold, og Kampen blev haardnakket og hidsig, da Fjenden efterhaanden førte 17 Kompagnier frem mod vore 10. Her faldt Løjtnant Lund, og Løjtnant Bruns blev saaret. Oberstløjtnant Magius fik derfor Ordre til at gaa tilbage, og han lod Korpset indtage en Stilling paa Bakkerne tæt udenfor Slesvig By. Her opstod en haard Strid. De preussiske Gardere vilde frem, og deres Førere opmuntrede dem paa det

kraftigste ved Ord og Eksempel; men de fynske Jægere vilde ikke vige, og hvad de manglede i Tal, erstattede de ved snild Benyttelse af Terrænet til Dækning og en rolig, sikker Skydning. Den preussiske Generalstab omtaler Jægerens udmærkede Forsvar saaledes: »De med dette Terræn mere fortrolige og i dets Brug bedre øvede, danske Jægere gav her og paa andre Punkter gentagne Gange en iøjnefaldende Lære om, hvorledes man skal bære sig ad for at bibringe sin Modstander følelige Tab uden selv at lide stor Skade. Saalænge de laa bag Hegnene, saa man ikke andet af dem end Huen og Hovedet, og naar de vilde indtage en Stilling længere tilbage, forstode de meget behændigt ved Benyttelse af Hegn, bukkende og krybende, rodevis til højre eller venstre, at naa derhen«. Det var en smuk Ros for vore Jægere, at den preussiske Garde skulde lære at fægte i Marken af dem. Vore Jægere understøttedes kraftigt af de danske Kanoner og bleve nu forstærkede med 13. Bataillon. Da en større Del af denne Bataillon var kommen frem til Bustrup, besluttede Oberstløjtnant Magius at udføre et Modangreb mod Syd ad Rendsborg Vejen. Med et Kompagni af 12. Bataillon og med det, der var kommen frem af 13. Bataillon, dannede han en Angrebskolonne, sendte begge sine Adjutanter, sin Søn og Løjtnant Kranold, tilbage med Ordre og brød nu i Spidsen af Kolonnen

frem ad Vejen. Jægerne sluttede sig til, da Kolonnen kom i Højde med dem og fremad gik det mod de bag Huse og Hegn dækkede Preussere. Uheldigvis grebe to friske, preussiske Gardekompagnier i samme Øjeblik ind i Fægtningen, og vore fremstormende Tropper modtoges derfor med en saa overvældende Ild, at Kolonnen vaklede og veg. Den kække Oberstløjtnant Magius, der til Hest var naaet frem til 30 Skridt fra Fjendens Linier, styrtede til Jorden med en Kugle gennem Hovedet. Da Preusserne senere rykkede frem, fandt de hans Lig liggende afklædt ved Vejen, rimeligvis plyndret af civile Folk fra Slesvigs Forstad. En Del af Kolonnens Folk kastede sig til højre og venstre af Vejen mellem Jægerne, de andre fortsatte Tilbagegangen. Major Holm, der efter Magius' Fald havde overtaget Kommandoen, benyttede det gunstige Øjeblik til at afbryde Kampen, men Tilbagegangen var vanskelig, fire preussiske Gardebatailloner stormede frem mod Bakkerne. 3die Jægerkorps gik efterhaanden i Løb over Dæmningen til Friederichsberg, Slesvigs Forstad. En Del af 2. Kompagni blev nødt til at gaa tilbage over den bløde Eng mellem Dæmningen og Slien, hvor det mistede nogle Folk, og hvor Løjtnant Thorkelin blev saaret. Der fortælles, at Kaptajn Münnich havde en Oppasser, der hed Hans Rasmussen Brobyværk, og medens Kompagniet stod i den tætte Kugleregn ved Bustrup,

opholdt han sig ved sin Kaptajns Side og fulgte ham som en Skygge, hvor han gik og stod. Flere Gange sagde Münnich til ham, at han skulde søge Dækning, da han dog ikke kunde gøre nogen Nytte der, men Brobyværk blev paa Stedet. Endelig gentog Kaptajnens sit Ønske som en Befaling. Da svarede han: »Hr. Kaptajn, da vi droge hjemmefra, lovede jeg Deres Familie ikke at forlade Dem, og det vil jeg holde.« Kaptajnens Svar var et fast Haandtryk; og fra det Øjeblik af betragtede han sin Oppasser mere som sin Ven end som en undergiven. Brobyværk faldt som Underkorporal i Slaget ved Isted.

Det meste af 3die Jægerkorps fortsatte Tilbagegangen til den sydlige Udkant af Skoven Thiergarten; men en Del af 2. og 4. Kompagni samlede sig under Major Holm, tilligemed flere Kompagnier af andre Afdelinger i Terrænet om Anettenhøhe, en Bygning noget længere mod Vest.

Om Anettenhøhe førtes der en haardnakket og blodig Kamp, hvori der hverken gaves eller forlangtes Pardon. Den blev angrebet af 4 Batailloner Preussere under den senere bekendte General Steinmetz, og blev tabt og atter generobret af det tapre 1. Jægerkorps. Der opstod et fortvivlet Haandgemæng i Husets Indre. Den preussiske Kaptajn, der havde Kommandoen, blev ramt i Hoften, men undkom dog gennem et Vindu, en anden

preussisk Officer reddedes ved, at hans Oppasser kastede en fyldt Vinflaske i Hovedet paa en dansk Soldat, der lagde an paa ham. De Preussere, som fandtes i Huset bleve dræbte. Kun een reddede sig, i det han, efter at have faaet et Kolbeslag, kastede sig ned og lod som om han var død. Klokken var omtrent halv fire, da Annettenhøhe igen kom i vor Besiddelse. Preusserne havde trukket sig tilbage, og fra begge Sider vedligeholdtes nu en Skydefægtning, der ikke bragte nogen Afgørelse.

Klokken 5 blussede Kampen op paa ny. Fjenden fik nye Forstærkninger, navnlig paa vor højre Fløj, og de fleste af de danske Tropper vare efterhaanden komne i Ilden. Men da Dagen begyndte at helde, besluttede Overkommandoen at afbryde Kampen. De af Major Holm førte Jægere samt 12. Bataillon trak sig tilbage gennem Skoven ved Annettenhøhe og toge Stilling paa de Nordøst for denne liggende Højder.

Omtrent Kl. 6¹/₄ gav General Hedemann Befaling til at afbryde Fægtingen paa højre Fløj, og vore Jægere trak sig nu fægtende gennem Skoven over mod Stampemøllen, som holdtes besat i nogen Tid. Her faldt i den indtrædende Skumring Avantgardens tapre Fører, Major Holm, for en Snigmorders Kugle. Han mente selv at have set en civilklædt Person liste sig frem i Skoven, hvor ingen fjendtlige Tropper fandtes, tage Sigte

paa ham og skyde. Fra Stampemøllen fortsattes Tilbagegangen, indtil Mørket afbrød Kampen.

Da Fjenden endnu havde friske Tropper, maatte den danske Hær, der var udmattet og medtagen af Dagens Anstrengelser, trække sig tilbage. Den afmarcherede derfor ud paa Aftenen til en Bivuak i Isted Skov. Soldaterne vare ved frejdigt Mod, thi de havde Bevidstheden om at have gjort deres Pligt mod en overlegen Fjende; ikke en Kanon var tabt, og den eneste Trofæ, der faldt i Fjendens Hænder, var den Standart, som Ritmester Würtzens Eskadron mistede i Hysby ved sit raske Indhug. Men Kampen, særlig i Bustrup, havde medført store Tab. 3 die Jægerkorps mistede saaledes, foruden de nævnte Officerer: 13 Underofficerer og 61 Menige døde, saarede eller fangne.

I Slesvigs dyrebare og saa tidt omstridte Jord begravede Fjenden de kække, der havde ofret deres Liv for Fædrelandet. Paa Hadeby Kirkegaard hviler blandt andre Magius nær ved Skuepladsen for hans modige Angreb.

I 9de Bataillon vil ikke glemme det smukke Eksempel, der blev givet os af de tapre Jægere, der kæmpede for Sønderjyllands Bevarelse.

Den næste Morgen, den 24. April, brød den danske Hær op fra Bivuakken i Isted Skov og fortsatte Tilbagetoget til Flensborg,

hvor Jægerkorpset gik i Kvarter. Ved Oversø efterlodes en Bagdækning for at standse Fjenden, der fulgte efter med friske Tropper. Ved den Kamp, som Bagdækningen her maatte udholde mod en langt overlegen Fjende, fik Hæren Tid til at trække sig ud af Flensborg — om end noget hovedkulds paa Grund af nogle Flygtninges overdrevne Meldinger — og fortsatte Tilbagegangen igennem Sundeved til Dybbøl.

3die Jægerkorps blev indkvarteret paa Als, hvor Jægerne snart ved de brave Alsingers Gæstfrihed og gode Pleje kom til Kræfter efter de udstandne Møjsommeligheder. Kort efter blev det indlemmet i 3die Brigade under General Rye og gjorde Strandvagt ved Alssund.

Oberstløjtnant J. F. L. Kauffmann blev Jægerkorpsets Kommandør.

Efter Slaget ved Slesvig trængte de tyske Tropper op i Nørrejylland, hvis Grænse ikke var bleven overskreden af nogen fjendtlig Soldat efter Krigen med Svenskerne for 200 Aar siden. General Wrangel brandskattede Jyderne haardt, men blev dog af politiske Grunde snart efter nødt til at trække den tyske Hær tilbage til Egnen Syd for Flensborg; han efterlod til Bevogtning af Halvøen Sundeved det 10. tyske Armékorps, hvis Forposter stode paa Dybbølbjerg.

Den danske Hær, hvoraf en Del laa paa

Fyen, blev nu i Stilhed samlet paa Als, da den kommanderende General havde besluttet at gaa angrebsvis frem og kaste Fjenden tilbage fra Dybbøl. Stemningen i Hæren var fortrinlig, og de kække Jenser længtes blot efter at faa Lejlighed til at sige Tyskerne Tak for sidst. Angrebet udførtes den 28. Maj med 3 Brigader, hvis Navne dengang var paa alles Læber, nemlig: Brigaderne Bülow, Rye og Schleppegrell. 1. Brigade (Bülow) gik først over Skibsbroen og stormede rask Dybbølbjerg, støttet til højre af 3. Brigade (Rye) og til venstre af 2. Brigade (Schleppegrell). I Ryes Brigade, der foruden 3 die Jægerkorps bestod af 12. og 13. Bataillon, blev vort Jægerkorps sat i Spidsen for at dække Fremrykningen. 3. og 4. Kompagni udviklede sig under Kaptajnerne Tersling og Münnich og bleve paa højre Fløj af Bülows Brigade straks udviklede i en heftig Skyttekamp. 1. og 2. Kompagni under Kaptajnerne Lillienschiold og Krey sendtes i nordlig Retning for at observere og rense Terrænet, og med disse to Kompagnier fulgte en Afdeling af det af Øerne udrustede frivillige, beredne Jægerkorps.

Om Dybbølbjerg opstod der en haard Kamp. Bavnen blev antændt af de fjendtlige Forposter til Tegn paa, at deres Hovedstyrke rykkede ind i Stillingen ved Nybøl By. I Forening med andre Afdelinger tvang 3. og 4. Kompagni Fjenden til at forlade Dybbølbjerg, og det gik nu videre frem i Terrænet mod Vest.

I Udkanten af Stenderup By blev Korpset modtaget med en meget heftig Kanonild fra et fjendtligt Batteri paa 16 Kanoner, der var kørt op Øst for Nybøl Mølle. Denne Kanonild udholdt Korpset med Ro i en Time og rykkede saa, efter at Batteriet var bragt til Tavshed, videre frem til Nybøl Mølle, der blev erobret af vore Tropper. Fjenden forfulgtes til Adsbøl af Schleppegrells Flankekorpset og til Avnbøl af Ryes Brigade. Da Mørket faldt paa, standsede Kampen ved disse Byer, og Jægerskorpset blev igen samlet i Brigaden. Jægerskorpsets Tab var 1 Officer, 2 Overjægere og 16 Menige døde, saarede og fangne.

Kampen den 28. Maj havde bragt de danske Vaaben en smuk Sejr.

Den 5. Juni kom det atter til en alvorlig Kamp, thi General Wrangel vilde fejre Kongen af Hannovers Fødselsdag ved at hævne sit Nederlag den 28. Maj; men det blev en daarlig Fest.

Hannoveranerne, der vare de første, trængte rask frem og kastede vore Tropper.

Vort Jægerkorpset greb først sent ind i Kampen; det stod Kl. 12 Middag paa Brigadens Allarmplads Syd for Dybbøl og besatte herfra Dybbøl Kirke med 1ste Kompagni. 2det Kompagni stod til højre for Kirken og 3. og 4. Kompagni var først i Reserve, men de sendtes senere ud til venstre for at holde Forbindelse med andre Afdelinger. Under Fremrykningen

bleve disse Kompagnier stærkt beskydte af Fjendens Granater, og nogle af Jægerne trykkede sig og kastede sig ned i Vejgrøfterne. Da raabte den kække Kapt. Münnich: »Fremad Folk! Der falder ikke en Spurv til Jorden uden Herrens Villie!« og der blev igen Orden i Rækkerne. Efter en hæftig Fægtning med den overlegne Fjende maatte Korpset trække sig tilbage mod Dybbøl Mølle. I den stærke Stilling paa Dybbølbjerg, paa hvis Top Møllen knejser, standsedes Fjenden, der nu begyndte at blive træt og at vakle. Den danske Overkommando var ikke sen til at benytte denne gunstige Lejlighed, og da der kom Forstærkning fra Als, befalede den et almindeligt Modangreb. Som en rullende Bølge stormede vore Jenser under høje Hurraraab ned ad Bjerget mod Fjenden, der overalt veg tilbage. Jægerkorpset søgte i Forbindelse med 13. Bataillon at erobre en demonteret Kanon, hvilket dog mislykkedes, da Fjenden fik Forstærkning. 2. og 3. Kompagni støttede senere Gardens Angreb paa Fjenden; de to andre Kompagnier fulgte efter som Reserve. Først ved Mørkets Frembrud standsede Forfølgelsen ved Kroen foran Nybøl Skov.

Efter Kampen gik Korpset i Kantonnement paa Als.

Vi har kun kort kunnet dvæle ved denne mindeværdige Kamp, hvor Angreb og Forsvar vekslede, og hvor den danske Landsoldat

kæmpede med udmærket Mod og Tapperhed. Den Egn, Kampen førtes i, var tæt bevokset med Hegn, og Jægerkorpserne fik god Lejlighed til at vise, at de forstode at benytte Terrænet til Skjul og til Dækning. Fra Hegn til Hegn gik de frem eller tilbage under stadig Skytteild. Linieinfanteriet opstilledes endnu den Gang paa 3 Geledder, og kun det bageste Geled (Skyttepelotonnet) kom ud som Skytter under Premierløjtnantens Kommando. Resten af Kompagniet bevægede sig i og afgav Ilden fra sluttet Orden, og til Terrænet tog Infanteriet den Gang ikke meget Hensyn. — I den efter Kampen indsendte Rapport fremhævedes Løjtnanterne Magius, Wildenrath og Klein, Sergent Petersen af 4. Kompagni og Sergent Ribe af 1. Kompagni for det Mod og den Udholdenhed, som de havde udvist. Korpsets Tab var: 12 Underofficerer og 36 Menige døde og saarede.

Faa Dage efter Slaget paa Dybbøl blev det besluttet at forlægge Hærens Hovedstyrke til Nordslesvig, og næsten hele Juni Maaned gik hen, uden at der forefaldt noget af Betydning. Tyskerne havde efter det mislykkede Angreb paa Dybbøl samlet sig Nord for Flensborg, hvor vi gav dem Ro, medens der blev underhandlet om Fred.

Først den 29. Juni gjorde Fjenden et Angreb paa vor Stilling ved Haderslev, som dog blev hævdet med stor Kraft, men da Stil-

lingen var uheldig, brød den danske Hær op Dagen efter og gik tilbage over Kolding Aa.

3die Jægerkorps blev forsinket paa denne Marche og kom derved i Sammenstød med en fjendtlig Afdeling, hvorefter det fortsatte Marchen i en meget udmattet Tilstand, — det havde været paa Forpost 3 Nætter i Træk.

Der indtraadte nu en Tid hvor Vaabnene næsten fuldstændig hvilede. Da 3die Jægerkorps i Juli Maaned laa i Kantonnement i Vejle afgik dets Chef, Oberstløjtnant Kauffmann, og Major F. C. Coch overtog Kommandoen. Endelig den 26. August blev der i Malmø afsluttet en Vaabenstilstand, der skulde vare i 7 Maaneder, og hermed var det første slesvigske Felttog til Ende, og den danske Soldat og det danske Folk kunde med Stolthed se tilbage paa, hvad der var udrettet; Navnene Bov, Slesvig og Dybbøl ville altid høre til den danske Hærs lyseste Minder.

I September holdt Frederik den Syvende sin bekendte Revy paa Lerbæk Mark, ved hvilken Lejlighed han udmærkede mange af dem, der særlig havde gjort sig fortjent dertil.

Nu fik Tropperne den Hvile, hvortil de længe havde trængt og gensaa atter Hus og Hjem, hvor de bleve modtagne med store Festligheder og mange Æresbevisninger. Mandskabet af de ældre Aargange blev straks hjemsendt, og i Slutningen af Oktober vendte 3die Jægerkorps tilbage til Nyborg.

Lang Tid fik Jægerkorpset ikke Lov til at nyde sin Ro; allerede den 8. December fik det Befaling til at indkalde 100 Mand, og i Slutningen af December afmarcherede Korpset til Als.

Fjenden opfyldte ikke Vaabenhvilens Betingelser, og Danmark maatte derfor opsigte den. I Løbet af Vinteren arbejdedes der paa at skaffe flere Soldater, og i Begyndelsen af det nye Aar blev ved Loven af 12. Februar 1849 den almindelige Værnepligt indført. Fra nu af hvilede Værnepligtsbyrden ikke paa Bondestanden alene, men blev fordelt paa alle Landets Stænder.

Da 3die Jægerkorps kom til Als blev det sat til 3die Brigade under General Schleppegrell. Den 1. Marts blev hele Hæren sat paa Krigsfod og delt i det nørrejske Korps og Flankekorpset. Dette stod samlet paa Als, og den 3. April 1849 begyndte Krigen atter med en Indrykning i Sønderjylland, dels fra Als og dels fra Nørrejylland, hvor Ryes Brigade og Rytteriet stod, samtidigt med at Marinen rekognoscerede i Flensborg og Aabenraa Fjorde.

Ved Haderslev slog Ryes Korps Oprørernes Avantgarde, og samme Dag gik Flankekorpset over Alssund ind i Sundeved.

3die Jægerkorps og en Deling Kanoner dannede Fordækningen. Ved Dybbølbjerg bemærkedes en fjendtlig Rytterpatrouille, der hurtigt

trak sig tilbage. Jægerne gik frem i nordvestlig Retning og kom snart i en livlig Skyttekamp med Fjenden, der gik tilbage, og det kom ikke til Kamp, da Fjenden var bange for at blive omgaaet og desuden frygtede for en Landgang.

Stemningen i den danske Hær var udmærket god og Soldaterne længtes efter at gaa paa, men Krigsministeren fandt endnu ikke Forholdene gunstige nok, og den danske Hær blev derfor atter trukket tilbage til Als og Fyn. Det blev Fjenden, som gjorde Begyndelsen. Den 13. April angreb han Dybbølbjærg, hvor 3die Jægerkorps stod paa Forpost. Jægerne trak sig efter deres Ordre straks tilbage til Brohovederne. Men Fjenden vilde kun have Dybbølbjerg i Besiddelse og indlod sig derfor ikke paa at angribe Brohovederne, der vare forsynede med Blokhuse og Palisader. Under Kampen havde Fjenden (Sachserne) efterladt nogle Kanoner, som vare kørte fast i en Eng, og det lykkedes 10. Bataillon, understøttet af Batterierne paa Als, (Alssund er her kun 1200 Alen bredt), at erobre 2 af disse Kanoner, der nu staa paa Tøjhuset i Kjøbenhavn. Da 3die Jægerkorps kort efter igen gik frem for at indtage sin tidligere Forpoststilling, blev det indviklet i en heftig Fægtning, der først ophørte langt ud paa Eftermiddagen. Jægerkorpset mistede i denne Kamp 15 Menige døde, saarede

og fangne; men Stemningen var udmærket, og Jægerne følte sig overbeviste om at kunne maale sig med deres Fjender.

Nogle Dage efter førtes Jægerkorpset over til Fyn og derfra til Jylland for at medvirke til at standse Fjendens Fremrykning over Kongeaaen, der løber paa Grænsen mellem Slesvig og Nørrejylland. Fjenden havde imidlertid besat Egnen omkring Kolding og selve Byen. For at jage Oprørerne ud af denne gamle danske By, besluttede den danske Overkommando at angribe Byen med 3 Brigader. Den 23. April rykkede 3die Jægerkorpsets som Fordækning for 3die Brigade ad Vejen fra Fredericia frem mod Kolding. Ca. 700 Skridt fra Byen blev Jægerne modtagne af en heftig Ild fra de fjendtlige Skytter. Jægernes Fremrykning standsedes uden noget af en Barrikade, som Fjenden havde opført tværs over Vejen; men saa gik de uden om Barrikaden, efter at de først havde ryddet saa meget af den til Side, at 1 Deling Husarer under Løjtnant Castenschiold kunde komme igennem den, forat gøre et Angreb. Husarernes Angreb mislykkedes, men Jægerne lod sig nu ikke stoppe i Farten og trængte under en heftig Ild forbi Møllen ved Toldboden ind i den sydvestlige Del af Byen. Det tyske Flag vajede paa Toldboden, men den kække Løjtnant Thorkelin og den raske Fourer Dreyer fik det snart strøget. Byen blev imidlertid

stærkt bombarderet, flere Huse kom i Brand, og de ulykkelige Beboere løb forvildede omkring. Kampen i Gaderne tog til. En Soldat skrev senere hjem: »Der er ingen Mennesker, som kan huske, at vi har haft saa morderisk en Batallie som den Dag; den 23. April var den strenge ifjor ved Slesvig, men den 23. April i Aaret 1849 den har været os en dyrekøbt Dag.«

Jægerkorpset fik da ogsaa Befaling til at gaa tilbage. De af Kompagnierne, der stode ved Broen og Øst for denne ude paa en Eng, kom let tilbage, skønt Fjenden gik stærkt paa; men derimod kneb det for 3. Kompagni under Kapt. Münnich, der stod vestligst. Da dette Kompagni søgte at naa den nordøstlige Udgang af Byen, var denne allerede besat af Fjenden; men saa greb den tapre Münnich en Kompagnifane, stillede sig i Spidsen af sin lille Kolonne og kommanderede: »Fremad«. Med et rask Hurra adløde Jægerne Befalingen, og Fjenden, som ikke ventede et Angreb i Ryggen, veg forbløffet til Siden og gav Plads for Kolonnen, der under en Regn af Kugler naaede hen til Jægerkorpset, der samlede sig udenfor Byen.

3 die Jægerkorps mistede i denne Kamp 3 Officerer og 26 Menige døde, saarede og fangne.

I den følgende Tid laa Jægerkorpset dels paa Fyn, dels i Fæstningen Fredericia, der

belejredes af den slesvigholstenske Hær. Fæstningens Kommandant var Oberst Lunding, en ligesaa tapper som streng Mand, der med Jernhaand vaagede over, at enhver gjorde sin Pligt.

Jægerne kom under Forposttjenesten udenfor Voldene af og til paa Post i det berygtede Blokhuse, der havde en Besætning af 1 Officer og 36 Mand. Det var bygget af Bjælker med et Jørdlag paa Taget og om Grunden. Besætningen havde den vigtige Opgave at forhindre Fjenden i at gennembryde Dæmningen ved Oversvømmelsen, men det var et meget udsat Sted, og Opholdet i Blokhuset var farligt, Folkene kaldte det »Slagtehuset« eller »Lundingslyst«. I Følelsen af at den berygtede Post var farlig, havde Kommandanten lovet, at den Officer, der faldt paa dette Sted, skulde faa Begravelse med samme Æresbevisninger som en Major. Da Fjenden en Dag som sædvanlig ivrig beskød Blokhuset med Granater, blev det helt ødelagt, og en Del af Besætningen blev dræbt og fangen, da Fjenden rykkede frem og bemægtigede sig det. Den kommanderende Officer, Løjtnant C. C. A. Hansen, blev dødeligt saaret. Nogle Jægere, der frivilligt meldte sig, gik atter frem for at bemægtige sig Ruinerne af Huset, og der opstod en Skydefægtning, under hvilken den fjendtlige Hærs dygtige Stabschef, der tilfældigt var i Nærheden, blev dræbt.

Fra den 16—19 Maj blev Fredericia Fæstning stærkt bombarderet, og Byen gik mange Steder op i Luer, men uden at Besætningen led synderlige Tab. Opholdet i Fæstningen blev dog mere og mere uhyggeligt, og da Fjenden truede med at afbryde Forbindelsen med Fyen, blev det bestemt at gøre et stort Udfald for at bryde den Jernring af Skanser, hvormed Fjenden efterhaanden havde omgivet Fæstningen.

En stor Del af Hæren paa Fyen, ja en Del af Ryes Brigade i Jylland blev i al Hemmelighed ført over til Fredericia, og om Natten mellem den 5. og 6. Juli vare Gaderne vrimglende fulde af Tropper, der stode parate til at gøre det store Udfald, som er blevet saa berømt.

Omtrent Kl. 12 om Natten stod 3die Jægerkorps paa sin Allarmplads. Chefen, Major Coch, holdt en kort Tale til Jægerne og opfordrede dem til at gaa rask ind paa Livet af Fjenden. »I Dag maa der ikke tænkes paa at retirere,« endte han sine Ord.

Vejret, som om Aftenen havde været stormende og koldt, forandrede sig pludseligt, og det blev mildt og roligt. Gennem hele Skaren gik en fortrøstningsfuld og uforsagt Stemning, uagtet Øjeblikkets Alvor stod klart for alle, og enhver vidste, at der forestod en afgørende og blodig Kamp.

Kl. 1¹/₂ hørte Jægerne Geværilden ved den nordlige Side af Fæstningen, hvor Udfaldet allerede var begyndt, og de saa snart, at Fjenden var vaagen; thi han begyndte at kaste Bomber ind i Fæstningen. Endelig fik Jægerkorpset Ordre til at rykke ud. Marchen gik i nordvestlig Retning, og det varede ikke længe, før de vare midt i Kampen, der rasede med stor Voldsomhed.

Korpset mødte straks et andet af vore Jægerkorps, der forgæves havde stormet en Skanse, og som nu var i Færd med at gaa tilbage, men vore Jægere vare ikke forknytte derfor. De gik rask frem imod den store Slugt, hvor fra en fjendtlig Bataillon var i Færd med at rykke frem. Et halvt hundrede Skridt fra den standsede Jægerne i samme Øjeblik som Fjenden kom op af Slugten, saa blæste vore smaa Hornblæsere til Angreb, og Jægerne gik paa. Stormen lykkedes, Fjenden veg og blev rask forfulgt lige til den store Skanse, som vore nylig forgæves havde søgt at erobre. Men 3die Jægerkorps var nu ikke til at standse og naaede op paa Brystværnet hurtigere, end Fjenderne kom ud af Skansens Tømmerport. Der laa mange, mange Lig fra den forrige Kamp, dels af vore, men flest af Fjendens.

Slaget var nu paa sit Højeste. Overalt lød Kanonernes Torden og den knitrende Geværild, Hornsignaler, Raab, Skrig og Eksplo-

sioner af Krudtvogne. »Man hørte ingen Lærker den Morgen,« sagde bagefter en af Soldaterne.

Tæt ved Skansen stod et fjendtligt 6 Pds. Feltbatteri. Det var nær ved at lykkes at erobre det, men saa førte Fjenden et nyt Forspand frem og frelste Kanonerne paa een nær, som blev taget af Løjtnant Thorkelin og frivillig Skarpskytte, Jagtjunker Bruhn med Jægere af 1ste og 2det Komp.

Efterat Skansen var taget, rykkede 3die Jægerkorps atter frem med en Iver og en Lyst, som om det gik til Dans.

Da Jægerkorpset under Fjendens Forfølgning var naaet forbi Stoustrup, fik Chefen for 1ste Kompagni, Kapt. Magius, Øje paa Fjendens Artilleri- og Ammunitionsark, som stod paa Marken ved Heise Kro. Han samlede hurtigt c. 150 Jægere og bemægtigede sig hele Parken, der bestod af over 100 belæssede Vogne.

Her er ikke Plads til at beskrive Kampen i alle dens Enkeltheder, men overalt gik det til paa samme Maade, alle Fjendens Skanser bleve erobrede, den ene efter den anden. Slesvigholstenerne veg paa alle Punkter, mange Steder i vild Flugt, og da Terrænet i over en Mils Afstand fra Fæstningen var rensat, standsedes Forfølgningen.

Vel var den danske, c. 20000 Mand stærke Hær, Fjenden overlegen, men denne stod til

Gengæld bag sine stærke Skanser og kæmpede med Fortvivlelsens Mod.

De Danskes Sejr var fuldstændig. 30 Officerer, 6 Læger og 1750 Md. toges til Fange. Men Sejren var dyrekøbt, den tapre General Rye faldt og mange tapre Soldater med ham.

Ved Jægerkorpset var Tabet 10 Officerer, 8 Underofficerer og 190 Menige, døde og saarede.

3dje Jægerkorps' Deltagelse i Slaget ved Fredericia havde saaledes kostet Afdelingen meget Blod, men det havde ogsaa med Hæder udført sin Del af Kampen, og særlig vil Mindet om Erobringen af Belejringsparken ved Heise Kro være knyttet til Korpsets Historie.

Som et Udtryk for den Stemning, der herskede lige efter Slaget, skulle vi anføre nogle Ord af et Brev, som en Præst paa Fyn skrev til en Embedsbroder: »Jeg tog til Fredericia, var ude paa Valpladsen, saa de erobrede Skanser og Fjendens Løbegrave . . . . . Jeg drog med 3dje Jægerkorps (efter min Mening det prægtigste i hele Armeen) ind i Fredericia; Glæden straaede i alles Øjne, alle følte sig som Brødre, man var straks bekendt med enhver, baade Høje og Lave og midt under Sejrsjubelen dog ikke den vilde, støjende Glæde! Den Dag lærte jeg endnu mere at elske mit Folk. Jeg saa alt det gjorte Bytte. Jeg saa Ryes Lig, majestætisk og herlig i Døden, med

Sejrsmilet om Læberne, jeg kunde ej begræde en saadan Død. Jeg saa 400 Lig ligge opstablede i den katholske Kirke og de nærmeste Huse, og heller ikke det gjorde et uhyggeligt Indtryk — —.«

Efter Slaget ved Fredericia ophørte Fjendtlighederne, og 3dje Jægerkorps blev overført til Fyen. Den 8. September marcherede Korpset ind i Nyborg, hvor det blev modtaget med en storartet Begejstring. Da Jægerne marcherede igennem Gaderne, var det under en Regn af Blomster og Grønt og under rungende Jubelraab. Aldrig har en gladere og mere fædrelandssindet Stemning hersket indenfor den gamle Fæstnings Volde! Den næste Dag gav Byen en Fest for Korpsets 1200 Mand.

At denne Modtagelse gjorde et stærkt Indtryk paa Soldaterne, beviser et Brev fra en Soldat i 3dje Jægerkorps til hans Broder. Han skriver: »For Soldaterstanden skal Du slet ikke frygte; er det maaske engang imellem farefuldt og besværligt at udføre vore Pligter som Soldat og Kriger, saa nyde vi igen ti Gange Løn derfor, naar man bliver modtaget som Søn og Broder overalt, hvor man kommer, naar man oprejser Æresporte og jubler os imøde som Konger og Fyrster. Nej, jeg takker den Gud, der har givet mig sunde Lemmer, at jeg tør regne mig blandt mit Fædrelands Forsvarere og kæmpe for dets Frihed og Ære — — —.«

Efter Slaget ved Fredericia var der blevet sluttet Vaabenstilstand, Tyskerne rømmede Jylland, og Felttoget 1849 var til Ende.

Danmark sluttede nu Fred med Tyskland, men de slesvigholstenske Oprørere vilde saa prøve at kæmpe alene og bleve da ogsaa støttede af Tyskerne baade med Penge, Officerer og Mandskab. Den slesvigholstenske Armé blev stadigt stærkere og naaede snart en Styrke paa over 30000 Mand; den bestod ikke længere af oprørske Soldater, sammenløbne Friskarer og andet Pak, men den var ret godt øvet, nogenlunde godt kommanderet og glimrende udstyret og bevæbnet. I Tillid til deres store Hær og Tysklands Understøttelse optraadte de slesvigholstenske Oprørere (Insurgenter) meget overmodigt overfor de dansksindede i Sønderjylland og Holsten og vilde paa ingen Maade bøje sig under Kongen af Danmarks Herredømme. — Der blev da intet andet for end at aabne et nyt Felttog. Da Vaabenstilstanden ikke blev overholdt, og da Fjenden truede med at falde ind i Sønderjylland, blev Øen Als besat med nogle Afdelinger. 3dje Jægerkorps indkaldte atter sit Mandskab i Begyndelsen af December og blev overført til Als, hvor det forblev det følgende halve Aar til Krigen brød ud. Oberst J. P. Ræder blev udnævnt til Kommandør for Korpset, men han afløstes atter i Januar 1850 af Oberstløjtnant Coch. Korpset indlemmedes i 1ste Brigade under Oberst

Krabbe og hørte til den Division, der blev kammanderet af General Schleppegrell.

Jægerkorpsets Tilværelse paa Als i den første Halvdel af Aaret 1850 var særdeles behagelig. Beboerne viste Jægerne den største Venlighed og Gæstfrihed. Den 28. Juni fejredes General Schleppegrells Fødselsdag af Divisionens Officerskorps, og d. 6. Juli gave Jægerkorpsets Officerer, Underofficerer og Menige et Bal paa Feltfod i Anledning af Aarsdagen for Slaget ved Fredericia. Alle Kvarterværterne med deres Familier vare indbudte. Over 2000 Mennesker vare samlede ved denne Fest, der afholdtes paa en af Markerne ved Kegenæs Gaard, og den mindes endnu med Glæde af de gamle Bønder i Lysabild og Kegenæs Sogne.

Midt i Juli ophørte dette fredelige Liv. Den danske Hær, der nu talte c. 41000 Mand, blev samlet i Sundeved og rykkede sydpaa mod den slesvigholstenske Hær, der stod ved Isted, en Mil Nord for Slesvig By. Varmen var i disse Dage overvældende, og trods de korte Dagsmarcher var det nogle af de drøjeste i disse tre Krigsaar.

Den 24. Juli udstillede Hæren, efter en kort Kamp, som kan betragtes som en Indledning til selve Slaget Dagen efter, sine Forposter ved Helligbækken, $\frac{1}{2}$ Mil Nordvest for Isted By. 3die Jægerkorps var den Dag ikke i Fægning, men gik som venstre Side-

dækning frem til Thorsballe, der ligger $1\frac{1}{2}$ Mil Nord for Passet ved Vedelspang. Her modtog Korpset om Aftenen Kl. 11 Befaling til næste Morgen at angribe Fjenden, der havde besat Passet.

Efter nogle faa Timers Hvil i den svale, stille Sommernat brød Jægerkorpset den 25. Kl. 1 Morgen op fra sin Bivuaik, og efter et Par Timers Marche stødte Korpset paa Fjenden, der ved Bøgelund havde opført nogle Barrikader. Disse bleve stormede og nedrevne, og Jægerkorpsets 2det Kompagni (Kaptajn Krey), 3dje Kompagni (Kaptajn Tersling) og 4de Kompagni (Kaptajn Haxthausen) bemægtigede sig efter en haard Kamp Farensted Gaard; 1ste Kompagni (Kaptajn Magius) dannede Reserven.

Da Fjenden gik ilsomt tilbage mod Katbek Skov, tæt Nord for Passet, fulgte Jægerne rask efter; men nu fik Fjenden Forstærkning, og der indtraadte en Standsning i Kampen. Under denne kom en Bonde løbende over Vejen; Major Münnich stoppede ham og spurgte: »Hvor mange staar der ved Vedelspang Mølle?« »Aa, saadan en 6—8000 Mand og 24 Kanoner,« lød Svaret. »Det er en forbandet Løgn,« udbrød Majoren og lod ham løbe; men det viste sig snart, at Bondens Udsagn ikke var saa meget forkert.

4de Bataillon, der hidtil havde kæmpet i Linie med Jægerne, blev nu afløst af 1ode

Bataillon, og Skyttekæderne vedblev saa smaat at vinde fremad indtil Kl. 6. Da gik Fjenden over til Angreb; men Major Münnich gik hen til Chefen for 10de Bataillon og sagde: »Vil De som jeg, Hr. Oberst, saa gaa vi lige ind paa dem,« og derpaa raabte han: »Fremad med Gud!« og rask gik Jægerne og Infanteristerne paa, virksomt understøttede af Batteriet Dinesens Kanoner.

Det kækt udførte Modangreb standsede Fjenden, men den tapre Münnich sank om paa Vejen, ramt i Anklen af en Kardætskkugle. Fire af hans flinkeste Folk bare ham ud af Kugleregnet. De tre af dem faldt senere ved Mysunde, kun een af dem, Nr. 55, Barløse, kom hjem i Februar 1851. Münnich blev indlagt paa Lazarethet i Flensborg, hvor Benet blev amputeret, men han levede mange Aar efter og døde først 1881 i Kjøbenhavn.

Da Kampen ved Vedelsspang var paa sit højeste, sendte Brigadechefen, Oberst Krabbe, 4de Bataillon frem til Understøttelse, og det lykkedes nu at holde Fjenden Stangen.

Paa andre Steder af Valpladsen, i Bøgmose, ved Isted og i Øvre Stolck, rasede paa samme Tid en heftig og haard Kamp, hvori Vore tilsidst gik af med Sejren og tvang Fjenden til at vige. Som en Følge heraf maatte han da ogsaa opgive Passet ved Vedelsspang, hvor Fægtningen døde hen, og om Eftermiddagen Kl. 4 trak han sig helt tilbage.

Vore Jægere gik over Passet og besatte Byerne Tolk og Bregling Syd for dette. Fjenden var i fuldt Tilbagetog overalt, og de danske Tropper havde i Slaget ved Isted vundet en afgørende Sejr. Oprørshæren standsede først sin Retræte efter at have naaet Ejderen, og da var dens fleste Afdelinger i den fuldstændigste Opløsning og Forvirring. Men ogsaa vor Sejr var dyrekøbt; General Schleppegrell faldt i Øvre Stolk, Oberst Læssøe ved Grydeskov og mange, mange andre med dem.

Jægerkorpsets Tab var: 4 Officerer, 8 Underofficerer og 130 Menige døde og saarede.

Dels paa Valpladsen og dels andre Steder, især paa Gottorp Slot, faldt et stort Krigsbytte i vore Hænder, Jægerkorpset gjorde c. 50 Fanger og erobrede en Del Haand- og Skydevaaben.

De Danske satte sig nu fast i den gamle Dannevirkestilling, men 3die Jægerkorps rykkede frem til Egnen omkring Eckernførde, hvor det indtog en Forpoststilling mellem Slien og Fjorden. Der indtraf ikke større Sammenstød med Fjenden, der fra Rendsborg kun fremsendte mindre Kommandoer og Patrouiller, og af og til kom det da ogsaa til Patrouillefægtninger, især i det for saadanne Kampe gode Terræn i Hütten Herred tæt Sydvest for Ekernførde. Ved et af disse Sammenstød den 5. August blev en af 3dje Kompagni udsendt Patrouille

paa 1 Jæger og 5 Underjægere opsnappet af en større fjendtlig Patrouille.

1ste Brigade, hvortil Jægerkorpset hørte, havde til Opgave at dække Eckernførde og Mysunde og at udelukke Halvøen Svansen fra Forbindelse med Fjenden. Brigadens øvrige Afdelinger vare: 1ode lette Bataillon og 3die Reservebataillon samt 10 Kanoner under Dinesen og 1 Eskadron Dragoner.

Stillingen ved Mysunde, der ligger ved den smalleste Del af Slien, Øst for Slesvig By, danner saa at sige venstre Fløi af Dannevirkestillingen, og det gjaldt om at forhindre Fjenden i at omgaa denne Fløj.

Brigadechefen, Oberst Krabbe, havde derfor ladet Mysundestillingen befæste meget stærkt, og han indøvede hyppigt Brigadens Afdelinger i at afslaa de fjendtlige Angreb. Enhver Mand vidste nøjagtig Besked om, hvilken Rolle han skulde spille, og da Fjendens Angreb indtraf den 12. September 1850, gik alt som paa en Snor.

Forposterne i den lange Snævring mellem Slien og Eckernførde Fjord skulde gøre kraftig Modstand og, naar Fjenden tvang dem dertil, trække sig langsomt tilbage, medens de bagved værende Afdelinger indtog en Optagelsesstilling. Saaledes skulde en langsom Tilbagegang fortsættes indtil selve Hovedstillingen paa begge Sider af Slien.

Den 12. September ved Middagstid angreb

Slesvigholstenerne med en Styrke af ca. 12000 Mand og 40 Kanoner vore Forposter, som den Dag udgjorde 3 Kompagnier af 1ode Bataillon; Kaptajn Magius af 3die Jægerkorps var Forpostkommandør. Først Kl. 2¹/₂ lykkedes det Fjenden efter en kraftig Modstand at kaste 1ode Bataillon ud af Landsbyen Kokkendorf. I den bag ved Forpoststillingen liggende By Kosel vare imidlertid vore Jægere netop i Færd med Middagsmaden, — der bestod af Bygsuppe, kogt paa store Skibsgryn, og vel tillavet med Sirup og Æddike, — da en Ordonnans kom sprængende og meldte, at Fjenden angreb. Kaptajnen kommanderede Tøjet paa i en Fart og lod Kompagniet træde an. Folkene kastede lange Øjne til deres Middagsmad, men maatte afsted med tomme Maver.

3dje Jægerkorps kommanderedes den Gang af Kaptajn M. O. B. Hveberg, da Oberst Coch paa Grund af Svagelighed havde taget sin Afsked.

4de Kompagni (Haxthausen) besatte Terrænet mellem Kolsø og det lille Mosedrag Nordvest for Bulsø, hvor der ogsaa stod 2 Kanoner for at optage Forposterne. Længere tilbage paa Højderne mellem Kosel og Langsø havde 2den og 3dje Kompagni (Krey og Tersling) udviklet sig, medens 1ste Kompagni (Løjtnant Haxthausen) stod i Reserve ved Vejen fra Kosel til Mysunde.

Saasart Fjenden overskred Chausseen

mellem Eckernførde og Slesvig, aabnede Kanonerne Ilden paa ham. En tæt sluttet Kolonne, som viste sig, fik et Par Kanonkugler og spredtes til alle Sider. Medens Forpostkompagnierne derpaa under en jævn Skydning i Ro og Orden trak sig tilbage paa Fløjene af Jægerne, modtog disse Fjenden med en dygtig Ild.

Fra Hegn til Hegn gik Jægerne nu tilbage under Dækning af Artilleriet over paa den nordre Slibred, hvor alle Brigadens 10 Kanoner vare samlede. Af Jægerkorpsets 4de Kompagni blev 2 Delinger efterladt under Løjtnanterne Dalgas og Lundby for at forstærke den svage Besætning i Løbegravene Øst for Vejen.

Fjendens Skytter spredte sig hurtigt bag de dækkende Hegn tæt foran Løbegravene og rettede en voldsom Ild mod disses Besætning. Bag Skytterne kørte de fjendtlige Kanoner op, og det kom nu til en heftig Artillerikamp, hvori vore 10 lette Feltkanoner med Held klarede sig mod Fjendens 20 svære Feltkanoner.

Klokken var bleven 5; i to Timer havde Kampen varet, og Mandefaldet var stort. Mange af vore Officerer vare faldne eller saarede, saaledes af Jægerkorpset Løjtnanterne Dalgas og Lundby; men Fjenden formaede ikke at erobre Løbegravene eller Brohovedet. Flere Gange gik han paa med Bajonetten, men hver Gang viste vore Folk ham Vintervejen med et Hurra.

Omtrent Kl. 6 gav den tyske General, Willisen, Befaling til at afbryde Kampen, og

nu kom Turen for vore Jenser til at ønske Fjenden Lykke paa Rejse. Oberst Krabbe gav Ordre til at forfølge. Med den lille raske Kaptajn Hveberg i Spidsen til Fods — hans Hest var tidligere paa Dagen bleven skudt under ham — gik Jægerkorpset i Løb over Broen og rykkede rask frem mod Kosel By. Fjenden søgte at stoppe Jægerne, men det kunde der ikke være Tale om, dertil længtes de altfor meget efter den Middagsmad, som de jo havde efterladt i Kosel. I selve denne By stod en fjendtlig Afdeling, som havde et godt Værn bag Kirkegaardens Mure, men Jægerne, støttede af et Par Kanoner, stormede Byen og jøge Fjenden ud. Men af den søde Suppe fandt de ikke mange Levninger, Slesvigholstenerne havde spist den med en god Appetit. Jægerne bandede dem og gik paa for at følge Fjenden, der stak Ild paa vore Træhytter ved Kokkendorf bag Forpoststillingen, men det kunde han lige saa godt have sparet sig, thi vi brugte slet ikke disse Barakker, og det gik ud over Egnens tysksindede Beboere, der havde leveret Materialierne dertil.

Klokken henad 8, da Mørket faldt paa, endte Kampen.

3die Jægerkorps havde atter havt en smuk Dag, det havde kæmpet som krigsvante Tropper med Orden og Ro og med Tillid til Førerne. Jægernes Selvtillid og Mod var vokset i disse tre Krigsaar.

Efter Kampen gik 3die Jægerkorps tilbage bag Slien. Kun en svag Forpostkæde blev staaende paa den søndre Bred, men næste Dag rykkede Brigaden atter frem og indtog sin tidligere Stilling før Kampen. Da fik Jægerne først at vide, hvor stor Overmagt de havde haft mod sig Dagen før, og de sang: »Tysken kan komme til Mysunde, saa ofte han vil, men han kan ikke blive der, saa længe som han vil.«

Jægerkorpsets Tab i Fægtingen var: 4 Officerer, 4 Underofficerer og 90 Menige, døde, saarede og fangne.

Resten af Aaret 1850 gik hen paa samme Vis som før Kampen den 12te September. 3die Jægerkorps deltog i den stadige Forposttjeneste, hvor der af og til forefaldt mindre Sammenstød med Fjenden, men iøvrigt gik Tiden uden synderlig Afveksling. Da Efteraaret og Vinteren kom, blev Tjenesten endnu mere besværlig og kedelig. Vi skal ikke dvæle ved de andre Krigsbegivenheder paa den Tid, som det ellers nok var værd at tale, f. Eks. om det heltemodige Forsvar af Frederiksstad; thi Jægerkorpset kom ikke mer i Kamp. Det var derfor med Glæde, at Korpset i Slutningen af Januar 1851 modtog Efterretning om, at Fjendtlighederne hørte op.

Det slesvigholstenske Oprør var kuet. Slesvig, Holsten og Lauenborg kom ved Freden atter ind under det danske Herredømme.

Fjorten Aar senere vendte Bladet sig, og Danmark mistede alle disse Landsdele.

Den 26de Januar 1850 holdt General Krogh Revu ved Slesvig og udtalte i Dagsbefalingen sin Tak til de hjemdragende Afdelinger.

3die Jægerkorps blev allerede den 27de Januar overført fra Eckernførde til Nyborg og var den af de bortdragende Afdelinger, som først naaede sit Standkvarter. Indrykningen lignede et Triumftog; Beboerne modtog Jægerne med den største Hjertelighed og Begejstring; den gamle Fæstning var pragtfuld smykket, og ved talrige Fester hædredes de tapre, hjemvendte Soldater.

Mandskabet blev nu hjemsendt og kun en mindre Del af den yngste Aargang blev liggende til Tjeneste. Som Kommandør for Korpset blev Major J. V. Neergaard udnævnt med Major Hveberg som tjenstgørende Major*).

Med Stolthed kunde den danske Hær se tilbage paa Tiden fra 1848—1850, den havde sejret i to store Slag, vundet mange mindre Træfninger, og selv naar den havde maattet vige for Overmagten, havde den indlagt sig

---

*) Nyborg By hædrede paa forskellig Maade de tapre Helte fra Trearskrigen. En Deputation overrakte saaledes den 25de Juli 1851 Invaliden Oberst Münnich, en kostbar Sølvpokal med Indskrift: »Fra erkendtlige Medborgere, fordi Du stred og led for Konge og Fædreland«.

Ære. 3die Jægerkorps hørte til de Afdelinger, som havde indlagt sig den største Hæder.

Om de følgende Aar af Bataillonens Historie er der kun lidet at fortælle. De gamle Traditioner forplantedes i Jægerkorpsset fra Rekruthold til Rekruthold, og Tjenesten gik sin støtte Gang.

Den 9. Januar mistede Jægerkorpsset sit gode, gamle Navn og blev omdøbt til **19de Infanteribataillon**, og den grønne Mundering blev samtidig afløst af en Uniform, der saa ud omtrent som den nu brugelige.

Det følgende Aar tog Danmarks nuværende Kronprins, Frederik, Ophold i Nyborg for at søge militær Uddannelse ved Bataillon. Hs. Kgl. Højhed gennemgik som Sekondløjtnant en Uddannelsesskole fra 4. April til 25. Juni 1861. Kaptajn Magius havde den Ære at have Hs. Kgl. Højhed ansat ved sit Kompagni. Hs. Kgl. Højhed blev udnævnt til Premierløjtnant den 3. August samme Aar og blev ansat ved Bataillon. Den 5. Januar det næste Aar afgik Hs. Kgl. Højhed til 2det Dragonregiment i Næstved for ved dette Regiment at gennemgaa en Eksercerskole. I September 1863 havde Hs. Kgl. Højhed som Major Kommandoen over 19de Bataillon, der i Efteraaret 1863 blev henlagt til Husum og Frederikstad under Troppe-samlingen i Slesvig.

Den 19de Bataillon mindes med Stolt-
hed, at den har nydt den udmærkede Ære,
at have haft Danmarks Tronfølger i sine
Rækker.

Den 1ste Oktober 1863 blev Major L. N.
Færch Chef for Bataillonnen.

Den Fred, som Danmark i 1850 havde til-
kæmpet sig, kunde ikke blive af lang Varighed;
flere Gange truede Fjendtlighederne med at
blusse op paany. I 1863 tegnede atter alt til
Krig, og da Kong Frederik den Syvende døde
den 15de November, stod det klart for Alle, at
Krigen snart maatte bryde ud.

Hæren blev sat paa Feltfod, og Fodfolket
fik en ny Inddeling; af hver af de gamle Ba-
taillonner formeredes to nye, der dannede eet
Regiment. 19de Bataillon fik Navn af 19de
Regiment.

Sammen med 21de Regiment dannede 19de
Regiment 9de Brigade under Oberst J. W.
Neergaard. Kommandoen over Regimentet havde
Major Færch.

1ste Bataillon, Major C. F. Bauditz.

5te Komp.	Kapt.	O. C. F. Staggemeier.
6te	»	» L. F. A. Borring.
7de	»	Prmlt. V. L. Nimb.
8de	»	Kapt. G. T. Bramhelft.

2den Bataillon, Major Magius.

1ste Komp. Prmlt. P. C. S. Harboe.

2den » » C. H. Baron Adeler.

3die » Kapt. J. Darre.

4de » Prmlt. C. F. Krøyer.

Ved et mærkeligt Træf kom Regimentet i Løbet af Krigen ikke i en eneste alvorlig Fægtning. I 1848—50 havde det som 3die Jægerkorps deltaget i næsten alle Kampene. I 1864 bestemte Skæbnen det anderledes, Afdelingen fik ikke Lejlighed til at vise, hvad den duede til, skøndt 19de Regiment nok vilde have fulgt sine smukke Traditioner fra Trearskrigen, om end Kampen i 1864 var mere ulige, thi vi kæmpede jo mod to Stormagter. Fjenden var os ikke alene langt overlegen i Tal, men ogsaa i Bevæbning, idet det preussiske Tændnaalsgevær, som var et Bagladevaaben, for første Gang bestod sin Prøve. De danske Tropper havde den Gang endnu kun Forladerifler. Overmagten var saaledes i alle Henseender paa Fjendens Side.

I Februar Maaned stod den danske Hær, 36000 Mand stærk, samlet i den udstrakte Dannevirkestilling under Kommando af General de Meza, men i Holsten stod en preussisk-østrigsk Hær paa over 60000 Mand.

Den 1ste Februar om Aftenen besatte 19de Regiment tilligemed de andre Afdelinger af 9de Brigade Dannevirkestillingens Centrum.

Stemningen i Hæren ved Dannevirke var uforknytt, man levede i Minderne fra den forrige Krig, man fandt sig i Kulden, i det strænge Arbejde, de daarlige Kvarterer og den mangelfulde Forplejning og længtes kun efter at det skulde bryde løs.

Den 3die Februar lykkedes det Fjenden efter Kampene ved Selk, Jagel og Kongshøj at sætte sig i Besiddelse af Stillingens Forpostterræn. Fjenden kom derved saa tæt ind under Volden, at den danske Hær altid maatte være kampberedt. Hæren forslog kun lidt til at besætte hele den lange Strækning, og den begyndte at svækkes ved Mangel paa Hvile.

Den danske Overkommando besluttede da endelig at rømme Stillingen for ikke at sætte hele Hæren paa Spil overfor den altfor overlegne Fjende, og Natten imellem den 5te og 6te Februar begyndte Tilbagetoget i al Hemmelighed, for at Fjenden ikke skulde forfølge.

Af 19de Regiment var 2den Bataillon om Aftenen d. 5te paa Forpost og hørte til de Afdelinger, der sidst forlode Stillingen. I Mørket inddroges Forposterne, der ved Afmarchen kunde høre Fjendens Hornsignaler, der syntes at tyde paa, at vor Tilbagegang alligevel var bleven bemærket. Regimentet trak sig ad Kolonnevejene Vest om Slesvig By op til Chausseen, der fører mod Nord til Flensborg.

En strængere og haardere March end Tilbagetoget fra Dannevirke er der sjældent

bleven budt Soldater. Vejene vare opblødte og bundløse, Mandskabet var udmattet og overanstrengt, Forplejningen havde været utilstrækkelig, og Stemningen var i høj Grad trykket og mørk; thi Efterretningen om, at Stillingen skulde rømmes, kom uventet for alle. Den menige Mand kunde ikke forstaa, at han skulde forlade den gamle Vold, som fra Arilds Tid havde tjent til Danmarks Forsvar, og hvor han havde været beredt til at ofre Livet for at hindre Fjenden i at krænke dansk Jord. Ved et af Forpostkompagnierne, der især havde haft det anstrengende, begyndte enkelte af Folkene at falde af ved Slesvig By. Man foreslog Chefen, at Tornystrene skulde efterlades. »Jeg vil ikke miste en eneste Mand eller en eneste Tornyster, hellere maa vi standse og slaas, hvis Fjenden trænger paa«, var hans bestemte Svar til Kompagniet, og da de svageste af Folkene kom op paa en Vogn, holdt Resten af Kompagniet ligesaa trolig ud som den øvrige Hær, under den lange, sørgelige March.

Uagtet Hærens Træn var bleven afsendt ni Timer forinden, blev det snart indhentet af Tropperne, thi det var begyndt at fryse, og Vejene bleve nu glatte som Spejl. Mange Heste styrtede og maatte efterlades, saa at Vejen efterhaanden blev spærret af Køretøjer, hvilket foraarsagede langvarige og pinlige Standsninger.

Soldaterne gik halvt sovende med hinanden under Armen henad Vejen til Flensborg, medens

Sneen faldt tæt, og mange vare nærved at segne om af Sult og Træthed, men overalt var Mandstugten god, og kun 1 Underofficer og 8 Mand af 19de Bataillon faldt usaarede i Fjendens Hænder. Østrigerne forfulgte heldigvis kun svagt.

I Løbet af Eftermiddagen d. 6te indtraf Regimentet i Flensborg, men Hvilen her blev kun af kort Varighed. Soldaterne modtoges overordentlig hjerteligt af Byens Folk, der paa enhver tænkelig Maade stræbte at styrke dem til de forestaaende nye Strabadser.

Imidlertid havde 7de Brigade maattet udholde en heftig Kamp ved Oversø og Sankelmark. Da Efterretningen herom naaede Flensborg blev 19de Regiment om Aftenen stillet paa Forpost tæt Nord for Byen. Resten af Hæren allarmedes og maatte til Dels bivakere. Næste Morgen, d. 7de, brød Regimentet atter op og marcherede ad Sønderborg til. I Løbet af Natten til d. 8de naaede Regimentet yderst udmattet denne By og overførtes næste Dags Formiddag til Fredericia.

I Kjøbenhavn gjorde Efterretningen om Dannevirkestillingens Opgivelse en ubeskrivelig Virkning. Eftertiden har dog erkendt, at Tilbagetoget var nødvendigt for at frelse den eneste Hær, som stod til Landets Raadighed.

Under den paafølgende Belejring af Fredericia fra 8de Marts til 27de April udgjorde

Regimentet en Del af Besætningen og kom tit paa Forpost. Men hver Gang 19de Regiment viste sig, holdt Fjenden sig paa Afstand og Regimentet kom ikke i Ilden. Under et Bombardement af Fæstningen, der varede fra d. 20de—21de Marts, blev en eneste Mand saaret af Regimentet, nemlig Menig Nr. 501 af 8de Komp., Rasmus Frederik Christensen, som senere døde paa Lazarethet i Bogense.

Nogen større Kamp kom Regimentet altsaa ikke til at deltage i. Et Par Dage efter det mislykkede Bombardement rykkede Preusserne videre op i Jylland og overlod Fæstningens Indeslutning til Østrigerne, der dog nøjedes med at holde Øje med den i forsigtig Afstand, for ikke at udsætte sig for at det skulde gaa dem som Slesvigholstenerne den 6te Juli 1849. For at holde Mandskabet i Aande under disse rolige Forhold, foretoges der jævnlig mindre Strejftog mod Fjenden, hvoraf det mest bekendte er Overfaldet i Assendrup.

Første Paaskedags Aften, den 27de Marts, afgik Kaptajn Stockfleth af 20de Regiment med 200 Mand, dels af sit eget Kompagni, dels af 19de Regiment, og 4 Husarer med en Transportbaad fra Fredericia og landede ud paa Natten, slæbt af en Kanonbaad, ved Klakring. Medens Mandskabet holdt sig skjult i Byen, red Stockfleth selv ud for at se, om der skulde være noget at gøre, og da han erfarede, at der skulde staa fjendtlige Forposter i Omegnen af

Hedensted, besluttede han at forsøge et Overfald paa dem næste Nat. Kanonbaaden og Transportbaaden skulde til den Tid gaa ind i Vejle Fjord til den skovklædte Kyst ved Rosenvold for der at optage Kommandoet. Om Eftermiddagen kørte Kompagniet til Hornumkjær, hvor det holdtes skjult af Beboerne, medens Stockfleth selv atter red ud paa Opdagelse. Han fik da at vide, at Assendrup var det nærmeste fjendtlige Kantonnement, og at der laa en halv Eskadron preussiske Gardehusarer, som sløjede af med Sikringen og endog havde deres Heste afsadlede om Natten. Kaptajnen bestemte sig derfor til at overrumple dem. Noget før Midnat gav Kommandoet sig paa Vej i en tæt Kolonne med Førerne, der dannede den eneste Forspids, foran. Bagefter kom de 4 Husarer og en bereden Hornblæser, der skulde vildlede Fjenden med Signaler, naar Tiden kom, og tilsidst 4 Vogne med Halm til at medføre mulige Saarede. Saa stille som muligt bevægede Toget sig frem i den mørke Nat og naaede Kl. 1 1/2 de nærmeste Gaarde i Assendrup. Her stødte det paa en lille Barrikade, der var opført tværs over Vejen, og hvor 6 fjendtlige Ryttere holdt Vagt til Fods. Uden at bryde sig om disses Anraabning og Skydning styrtede Kommandoet frem, medens Hornblæseren foran og den beredne længere tilbage af alle Livsens Kræfter blæste »Til Angreb«, rendte Vagtposterne over

Ende og omringede to Gaarde, hvor baade Husarerne, der laa i deres søde Søvn og næppe havde hørt Skydningen, og Hestene bleve tagne. Kun nogle enkelte Husarer forsøgte at sætte sig til Modværge, men bleve snart afvæbnede. Endnu en tredie Gaard blev omringet, men da der nu blev Røre i Byen, og der hørtes Alarm-signaler rundt omkring, var der ikke mere at gøre, og Kaptajn Stockfleth trak sig derfor tilbage med sit Bytte, 22 Fanger og 23 Heste, og slap i god Behold ombord paa Transport-baaden ved Rosenvold og tilbage til Fredericia.

Efter denne vellykkede og heldige Ekspedition foretog Major Saaby den 28. Marts en Rekognoscering med 2 Kompagnier af 19de Regiment og 2 Kompagnier af 21de Regiment og forsøgte ved denne Lejlighed at opsnappe et fjendtlig Fourageringskommando, der ventedes til Landsbyen Eritsø, Nord for Fredericia. Foretagendet lykkedes ikke, hvorimod man ved Sønderbygaard fangede en østrigsk Menig.

Dybbølstillingen faldt den 18 April, og den 26. April blev Fredericia rømmet, Garnisonen blev overført til Fyen, men herfra blev 19de Regiment i Begyndelsen af Maj kommanderet til Jylland og ved Ankomsten til Hals, der ligger ved Udløbet af Limfjorden, indlemmet i det nørrejyske Armékorps. Dette Korps havde under Kommando af General Hegermann-Lindencrone maattet trække sig tilbage for de tyske Troppemasser, som over-

svømmede vort stakkels Land, og havde nu besat Egnen Nord for Limfjorden.

I to Maaneder — Maj og Juni — maatte 19de Regiment tilligemed det øvrige Korps her føre den mest ensformige Tilværelse. Der var intet at udrette i Jylland, og da Fjenden den 29de Juni havde erobret Als og truede med at gaa over til Fyen, blev den største Del af Korpset overført hertil. 19de Regiment under Kommando af Oberstløjtnant L. N. Færch kom paa Strandvagt i det nordlige Fyen.

Men den haabløse Krig stundede mod Enden; der blev sluttet en Vaabenstilstand, som gik over til Fred. Ved denne mistede Danmark som bekendt Slesvig, Holsten og Lauenborg. Krigen endte og maatte ende med et Nederlag, men vor Hærs og Flaades sejge og langvarige Modstand mod to Stormagter vakte fortjent Opmærksomhed i hele Europa.

19de Regiment havde ikke haft megen Anledning til at lægge sine militære Egenskaber for Dagen, men den udmærkede Disciplin og og den gode Stemning, som altid herskede, var Befalingsmændene en Borgen for, at det vilde have gjort sin Pligt fuldt ud, hvis det havde faaet Lejlighed dertil.

Efter Krigen vendte 19de Regiment tilbage til sin gamle Garnison i Nyborg.

Ved Hærloven af 1867 blev Fodfolket delt i Brigader paa 4 Linie-, 2 Reserve- og 2 Forstærkningsbatailloner. **19de Bataillon**, som vor Afdeling nu kaldtes, blev indlemmet i Fyenske Brigade. Hvert andet Aar uddannede Bataillonen det unge Mandskab, og hvert andet Aar deltog den med en Styrke af 800 Mand i Lejrsamlingerne ved Hald. I 1880 indlemmedes Bataillonen i det nyoprettede 5te Regiment; nu faar den kun Rekrutter hvert tredje Aar, men deltager hver andet Aar i større Øvelser.

I 1869 indførtes almindelig Værnepligt uden Stillingstilladelse, og hver vaabenfør Mand skal nu være Soldat. Paaklædning og Bevæbning ere i Tidens Løb flere Gange blevne forandrede. Sjakoerne ere ombyttede med Kepier, Felthuerne have jevnlig skiftet Form, og Vaabenfrakkernes Snit er ændret noget. I 1867 blev Remington-Geværet indført, men efter 25 Aars Forløb blev det afløst af Gevær 1889, et Magasingevær med lille Kaliber. Sidevaabnene have vekslet med Geværene, og der er indført Spader og Øksehakker, der bæres af Mandskabet. Saaledes har Tiden ført mange smaa Forandringer med sig og vil bringe endnu flere, men eet staar urokket og vil altid gøre det: 19de Bataillons gamle hæderlige Navn og dens Ry for at være een af Hærens bedste Afdelinger.

Fortegnelse

over

de af Afdelingens Underbefalingsmænd og
Menige, der ere blevne dekorerede
i Krigen 1848—50.

13/9 1848. 1ste Kompagni.

Sergent Jens Jensen Bernbom, Overjæger Niels Jeppesen, Overjæger Anders Christian Andersen, Jæger Jens Hansen Hundsløv, Jæger Hans Jørgensen Liberts-
have, Underjæger Jens Nielsen Lade-
gaardsmark, Hornblæser Morten Mar-
quartsen.

2det Kompagni.

Sergent Hans Hansen, Overjæger, Fri-
villig Johannes Andersen, Underjæger
Jens Christian Knudsen Vindinge,
Underjæger Vilhelm Brockmand Peter-
sen Lundagermark.

3dje Kompagni.

Overjæger Christian Graa Eriksen,
Overjæger Jørgen Christensen, Underjæger
Niels Rasmussen Aastrup.

4de Kompagni.

Furer Hans Jørgen Djirnis, Sergent
Hans Christian Petersen, Sergent Søren
Henrik Madsen, Overjæger Hans Hansen,
Jæger Niels Henningsen Ulkenborghus,

Underjæger Rasmus Rasmussen Skaarup,
 Underjæger Knud Nielsen Eilbye, Frivillig
 Carl Wilhelm Ohmeyer.

²⁹/₁₂ 1848. 2det Kompagni.

Underjæger Niels Nielsen Neppe.

3dje Kompagni.

Underjæger Hans Christian Nielsen
 Munkebo og Underjæger Anders Larsen
 Trollesøhus.

⁹/₉ 1849.

Overhornblæser Vigard Christian Henrik
 Schmidt.

1ste Kompagni.

Overjæger Christian Hansen Sandholm-
 huus, Frivillig, Jagtjunker Alexander Brun,
 Jæger Frederik Christoffer Christensen
 Longelse, Underjæger Rasmus Hansen
 Høed-Gyde, Underjæger Nikolai Pedersen
 Rynkeby.

2det Kompagni.

Fourer Niels Dreyer, Svensk Frivillig,
 Skarpskytte Anders Wilhelm Møller. Under-
 jæger Christen Nielsen Gotfriedsen Hels-
 ned, Underjæger Niels Hansen Skarøe,
 Underjæger Johan Clausen Sophiendahl.

3dje Kompagni.

Jæger Anders Hansen Syrehuus, Jæger
 Hans Rasmussen Aarsløv, Underjæger
 Clemens Petersen Maltbek.

4de Kompagni.

Vaabenmester Peter Sørensen Brændstrup, Overjæger Hans Peter Nielsen Roskilde-Bomhuus. Jæger Mads Olsen Damhuus, Underjæger Andreas Rasmussen Vindebye, Underjæger Lars Nielsen Steenhuus.

6/10 1850.

Fourer Jacob Sibbernsen, Kommandersergent Mads Thomsen Madsen, Overjæger Niels Petersen Dastrup, Overjæger Niels Henningsen Ulkenborg, Sergent Hans Nielsen Emtekjær, Underjæger Hans Madsen Eiby, Jæger Rasmus Knudsen Skrapenborg, Jæger Lütje Poul Christian Larsen Wotersen, Jæger Hans Olsen Odense Kjærhuus, Underjæger Rasmus Eriksen Lundby, Jæger Peter Andersen Skovshøjrup, Underjæger Frederik Christian Meldahl, Jæger Jørgen Nielsen Baaring, Underjæger Jens Larsen Storelykkehuus, Underjæger Poul Nielsen Boltinge.

25/11 1850.

Overjæger Niels Eriksen Harndrup, Overjæger August Petersen, Jæger Hans Christian Øritzlev, Jæger Jens Hendriksen Bro.
